



AUKŠČIAUSIOJI  
AUDITO INSTITUCIJA  
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽIŠTAMI

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

# ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PRIEŽIŪRĄ ATLIEKANČIŲ INSTITUCIJŲ KONSOLIDAVIMAS

2020 m. gegužės 12 d.

Nr. VAE-4



---

Valstybės kontrolės – aukščiausiosios valstybinio audito institucijos – pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami valstybės finansai ir kitas turtas bei kaip vykdomas valstybės biudžetas. Aukščiausioji audito institucija, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei, o savo darbui keldama aukščiausius kokybės reikalavimus – būti pavyzdžiu visam viešajam sektoriui.

Auditą atliko: Kristina Vaivadienė (grupės vadovė), Solveiga Žalandauskė, Dana Dudzevičienė, Roma Ramunienė, Inga Burneikaitė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito, Biudžeto ir finansų, Ekonomikos, Kaimo reikalų, Sveikatos reikalų, Aplinkos apsaugos, Švietimo ir mokslo ir Žmogaus teisių komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai.

---

# TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	11
AUDITO REZULTATAI	14
1. PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ PERTVARKYMO SPRENDIMAI TURI BŪTI NUKREIPTI Į PRIEŽIŪROS VEIKLOS GERINIMĄ	14
2. REIKIA NUSTATYTI PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ KONSOLIDAVIMO TIKSLŲ PASIEKIMO VERTINIMO RODIKLIUS	20
2.1. Priėžiūros našta ūkio subjektams nevertinama	20
2.2. Biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumui įvertinti turi būti skiriamas didesnis dėmesys	23
3. PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ ATLIEKAMA ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PRIEŽIŪRA IR JŲ VEIKLOS KOORDINAVIMAS IR TOLIAU TOBULINTINI	25
3.1. Trūksta sisteminio požiūrio sprendžiant ankstesnio audito metu nustatytas priežiūros institucijų veiklos problemas	26
3.2. Priėžiūros institucijų tarnybinis bendradarbiavimas plėtojamas, tačiau vis dar turi trūkumų	30
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	33
PRIEDAI	35
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	35
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	37
3 priedas. Priėžiūros institucijų apklausos duomenys	41
4 priedas. Priėžiūros veiklai preliminariai skiriamos lėšos	44

# PAGRINDINIAI FAKTAI

## 54

institucijos atlieka ūkio subjektų priežiūrą (2019-12-31).

## 10

konsolidavimo atvejų numatyta 2018 m. patvirtintame Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plane. Įgyvendinus jį, priežiūros institucijų skaičius sumažėtų iki 47.

## 18

priežiūros institucijų įtraukta į 2018 m. patvirtintą Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo planą.

## ~ 299,2 mln. Eur

ūkio subjektų priežiūros kaina 2019 m., t. y. 30 proc. didesnė nei 2016 m. (229,4 mln. Eur).

## 1 (iš 10)

įgyvendintas 2018 m. patvirtintame Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plane numatytas priežiūros institucijų konsolidavimo atvejis (2019-12-31).

## 10 (iš 10)

ūkio subjektų priežiūros našta nevertinta nė vienu Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plane numatytu konsolidavimo atveju.

## 6 (iš 10)

konsolidavimo atveju, numatytų Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plane, konsolidavimo kaštai ir nauda neskaičiuoti.

# SANTRAUKA

## Audito svarba

2019 m. pabaigoje Lietuvoje ūkio subjektų veiklą prižiūrėjo 54 institucijos, ši priežiūra preliminariais skaičiavimais kainavo 299,2 mln. Eur. Nuo ūkio subjektų (verslo) priežiūros politikos ir priežiūrą atliekančių institucijų veiklos priklauso, ar yra mažinamos biurokratinės kliūtys, pertekliniai reikalavimai, priežiūros ir kita reguliavimo našta ūkio subjektams. Svarbu užtikrinti, kad vykdoma ūkio subjektų veiklos priežiūra prisidėtų prie visuomenės gerovės ir užtikrintų valstybei svarbių vertybių apsaugą.

Tobulinant viešąjį valdymą, priežiūros institucijos buvo konsoliduojamos ne kartą, tačiau 2018 m. atliktas valstybinis auditas „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“ parodė, kad nebuvo analizuota, kokių priežiūros funkcijų reikia valstybei, t. y. kokias bendrąsias vertybes reikia saugoti ir kokie konkretūs uždaviniai keliami priežiūros institucijoms. Tai prieš penkerius metus (2015 m.) pažymėjo ir EBPO, atlikusi Lietuvos reguliavimo politikos peržiūrą.

Vyriausybė 2018 m. vykdydama valstybinio audito rekomendacijas priėmė naujus konsolidavimo sprendimus. Buvo išskelti šie konsolidavimo tikslai: mažinti ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų skaičių; pertvarkyti esamą priežiūros institucijų sistemą, optimizuojant priežiūros funkcijų paskirstymą ir apimtis; mažinti priežiūros naštą ūkio subjektams, didinant priežiūros kokybę ir orientuojant priežiūros institucijų veiklą į pagalbą verslui; didinti šių institucijų specialistų kompetenciją, priežiūros procesų atlikimo efektyvumą, diegiant pažangius priežiūros atlikimo metodus ir priemones; didinti biudžeto lėšų, skirtų priežiūros institucijų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą; plėtoti šių institucijų tarnybinį bendradarbiavimą. Taip siekta spręsti ūkio subjektų priežiūros sistemos problemas, o priežiūros institucijų skaičių iki 2020 m. planuota sumažinti iki 47 (8 institucijomis, arba 15 proc., palyginti su 2018 m.).

Sprendimai pertvarkyti priežiūros institucijų sistemą yra svarbūs, tačiau vis dar nepavyksta pasiekti reikšmingų pokyčių šioje srityje. Ekonomikos ir inovacijų ministerija pažymi, kad ūkio subjektų priežiūros sistema vis dar susiduria su tokiomis problemomis kaip per didelis ūkio subjektų priežiūrą vykdančių institucijų skaičius, neefektyviai ir nekoordinuotai vykdomos priežiūros funkcijos, jos dubliuojamos, žemas tarpinstitucinis bendradarbiavimo lygis, kompetencijų stoka planuojant, organizuojant priežiūros procesus, taikant pažangias jų vykdymo priemones ir pan.<sup>1</sup>

Siekdama įvertinti, kaip įgyvendinamos 2018 m. teiktos rekomendacijos, ar konsoliduojant ūkio subjektų priežiūros institucijas optimizuojamos priežiūros funkcijos, mažinama priežiūros našta ūkio subjektams, didinant priežiūros kokybę ir orientuojant priežiūros institucijų veiklą į pagalbą ūkio subjektams, didinamas biudžeto lėšų, skirtų šių institucijų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumas, aukščiausioji audito institucija atliko ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo auditą.

<sup>1</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/prieziuros-instituciju-konsolidavimas>.

## Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar priimti sprendimai užtikrins, kad ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo tikslai būtų pasiekti.

Pagrindiniai audito klausimai:

- Ar, konsoliduojant ūkio subjektų priežiūrą atliekančias institucijas, sudarytos prielaidos pasiekti konsolidavimo tikslus: optimizuoti funkcijas, mažinti priežiūros našumą ir didinti biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumą;
- ar gerėja konsoliduojamų priežiūros institucijų vykdoma priežiūros veikla;
- ar tinkamai vykdomas priežiūros institucijų konsolidavimas.

Audituojami subjektai – Ekonomikos ir inovacijų ministerija, formuojanti konkurencingumo didinimo valstybės politiką (palankios aplinkos verslui kūrimo, administracinės ir kitos reguliavimo naštos mažinimo, verslo priežiūros) ir organizuojanti, koordinuojanti bei kontroliuojanti jos įgyvendinimą<sup>2</sup>, koordinuojanti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plano įgyvendinimą. Susisiekimo, Finansų, Aplinkos, Švietimo, mokslo ir sporto, Sveikatos apsaugos, Energetikos ir Teisingumo ministerijos – atsakingos už jų srityje vykdomą ar įvykusį priežiūros institucijų konsolidavimą.

Duomenis rinkome ne tik iš ministerijų, bet ir iš ūkio subjektų priežiūros institucijų. Taip pat vyko diskusijos su ministerijų ir priežiūros institucijų atstovais. Atlikome ūkio subjektų, veikiančių transporto, turizmo, audito, apskaitos ir bankrotų administravimo srityse, apklausą.

Audituojamas 2018–2019 m. laikotarpis. Siekiant įvertinti pokyčius ir palyginti duomenis, kai kuriais atvejais buvo naudoti ir ankstesnių laikotarpių duomenys.

Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių planas nustatytais terminais (iki 2020-01-01) neįgyvendintas, todėl negalėjome įvertinti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo rezultatyvumo. Atsižvelgdami į tai vertinome, ar priimti sprendimai užtikrins, kad būtų pasiekti šių institucijų konsolidavimo tikslai.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (35 psl.).

## Pagrindiniai audito rezultatai

Nepaisant to, kad vykdomas ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimas, valstybės mastu vis dar nėra įvertinta, ar šių institucijų vykdomos priežiūros funkcijos vis dar yra aktualios ir ar tikslinga, kad jas toliau vykdytų valstybės institucijos. Neįvertinta ir tai, kurias funkcijas naudingiau perduoti privačiam sektoriui, kitoms organizacijoms ar savivaldybėms, o kurias būtų galima palikti savireguliacijai. Konsoliduojant ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančias institucijas paprastai konsoliduojamos ne priežiūros, o administracinės funkcijos. Be to, koordinuojant procesą

<sup>2</sup> Vyriausybės 1998-07-23 nutarimu Nr. 921 patvirtinti Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuostatai, 7.2 p.

trūksta lyderystės, todėl taikomos priemonės ir priimti sprendimai nepadedą spręsti sisteminių ūkio subjektų priežiūros srities problemų.

## 1. Priežiūros institucijų pertvarkymo sprendimai turi būti nukreipti į priežiūros veiklos gerinimą

Vyriausybė 2018 m. priėmė sprendimą<sup>3</sup> konsoliduoti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančias institucijas: numatė 10 konsolidavimo atvejų, apimančių 18 priežiūros institucijų. Iki 2020-01-01 šių institucijų skaičius turėjo sumažėti nuo 55 iki 47.

Priimant priežiūros institucijų konsolidavimo sprendimus, nei Vyriausybė, nei ministerijos, kurių reguliavimo srityje veikia priežiūros institucijos, sisteminio šių institucijų atliekamų priežiūros funkcijų vertinimo neatliko. Dėmesys kreiptas į institucijų skaičiaus mažinimą, o ne į priežiūros funkcijų peržiūrėjimą. Todėl nevertinta, kokias priežiūros funkcijas galėtų vykdyti ne valstybės ūkio subjektų priežiūros institucijos, o privatus sektorius, kitos organizacijos ar savivaldybės, ir kurias galima palikti savireguliacijai. Tokių vertinimų trūkumą parodo ir tai, kad iki 2020-01-01 įgyvendintas tik vienas konsolidavimo sprendimas (Valstybinė energetikos inspekcija ir Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija reorganizuotos į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą). Kiti konsolidavimo sprendimai įgyvendinami ne taip, kaip numatyta Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plane:

- penkių konsolidavimo sprendimų įgyvendinimas vėluoja (Aplinkos, Sveikatos apsaugos, Finansų, Žemės ūkio ministerijų reguliavimo srityse);
- trijų konsolidavimo sprendimų atsisakyta (Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos ir Lietuvos metrologijos inspekcijos jungimo, VĮ Lietuvos prabavimo rūmų ir Lietuvos metrologijos inspekcijos jungimo, ir Nacionalinio transplantacijos biuro, Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos priežiūros funkcijų konsolidavimo);
- vienas konsolidavimo sprendimas neįgyvendinamas (konsoliduoti vienoje institucijoje Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos reguliavimo srityje veikiančių institucijų vykdomas ūkio subjektų priežiūros funkcijas).

Priežiūros institucijų konsolidavimas vertintinas kaip vienas iš būdų, galinčių užtikrinti efektyvesnę ūkio subjektų veiklos priežiūrą. Tačiau priimant tokius sprendimus reikia atlikti analizę ir įvertinti, ar konsolidavimas nebus tik fizinis šių institucijų sujungimas, ar jis sukurs pridėtinę vertę, didesnę nei pačių institucijų veiklos gerinimas (inovatyvių priežiūros metodų, technologinių sprendimų diegimas ir pan.). Nesant sisteminio požiūrio į priežiūros funkcijas, priimami konsolidavimo sprendimai gali būti vertinami kaip nepakankamai pagrįsti ar net turintys neigiamas pasekmes ūkio subjektų veiklos priežiūrai. Į tai jau buvome atkreipę dėmesį ir 2018 m. valstybinio audito ataskaitoje „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“ (1 skyrius, 14 psl.).

<sup>3</sup> Vyriausybės 2018-12-12 pasitarimo protokolą Nr. 55.

## 2. Reikia nustatyti priežiūros institucijų konsolidavimo tikslų pasiekimo vertinimo rodiklius

### Priežiūros našta ūkio subjektams nevertinama

Vienas priežiūros institucijų konsolidavimo tikslų – priežiūros naštos ūkio subjektams mažinimas. Teisės aktuose, skirtingai nuo administracinės naštos, nenustatyta nei priežiūros naštos ūkio subjektams apibrėžimas, nei jos skaičiavimo metodika. Viešojo administravimo įstatyme tik užsimenama, kad turi būti laikomasi minimalios priežiūros naštos principo. Nė vienu iš audito metu vertintų ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plane numatytų 10 konsolidavimo atvejų ši našta nevertinta. Konsoliduojamų priežiūros institucijų dokumentuose tik abstrakčiai užsimenama, kad konsolidavimas sumažins priežiūros ar administracinę našlą. Todėl nėra galimybių palyginti nei priežiūros naštos ūkio subjektams pokyčius, įgyvendinus konsolidavimo sprendimus, nei šios naštos dydžio tarp priežiūros institucijų (2.1 poskyris, 20 psl.).

### Budžeto lėšų panaudojimo efektyvumui įvertinti turi būti skiriamas didesnis dėmesys

Planuojami konsolidavimo kaštai ir nauda neskaičiuoti šešiais (iš 10) ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plane numatytais konsolidavimo atvejais. Konsoliduojant priežiūros institucijas biudžeto lėšų sutaupymai ir galimi jungimo kaštai skaičiuoti dviem atvejais: energetikos ir žemės ūkio srityse. Energetikos srityje planuojami 2,5 mln. Eur sutaupymai, jungimo kaštai – 1,6 mln. Eur, atitinkamai žemės ūkio srityje: 0,1 mln. Eur ir 2,8 mln. Eur. Skaičiavimai atlikti dar dviem konsolidavimo atvejais sveikatos apsaugos srityje, bet dėl ketinimų konsoliduoti ne vien priežiūros funkcijas vykdančias institucijas nėra galimybės išskirti joms sutaupymų ir galimų jungimo kaštų.

Vienas konsolidavimo tikslų – didinti biudžeto lėšų, skirtų priežiūros institucijų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą. Mūsų preliminariais skaičiavimais, ūkio subjektų veiklos priežiūros kaina Lietuvoje išaugo 30 proc. (69,8 mln. Eur): nuo 229,4 mln. Eur 2016 m. iki 299,2 mln. Eur 2019 m. Preliminari ūkio subjektų veiklos priežiūros kaina, lyginant su visais valstybės biudžeto asignavimais 2016–2019 m., iš esmės nekito ir sudarė iki 3 proc. šių asignavimų. Priimant sprendimus šioje srityje būtina skirti daugiau dėmesio priežiūros institucijų priežiūros veiklai keliamiems tikslams ir jų pasiekimui skiriamų biudžeto lėšų naudojimui (2.2 poskyris, 23 psl.).

## 3. Priežiūros institucijų atliekama ūkio subjektų veiklos priežiūra ir jų veiklos koordinavimas ir toliau tobulinti

Prieš dvejus metus (2018 m.) nustatėme, kad verslo priežiūros sistemoje yra gerųjų praktikų, tačiau trūko Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, priežiūros institucijų ir ministerijų, kurių valdymo srityje jos veikia, dėmesio šių institucijų veiklos gerinimui. Įgyvendindama pateiktas rekomendacijas Ekonomikos ir inovacijų ministerija sukūrė Priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (švieslentės) metodiką ir pagal ją vertina šių institucijų pažangumą, tačiau šį vertinimą ir jo rezultatų panaudojimą reikia tobulinti (3.1 poskyris, 26 psl.):

- priežiūros institucijų pažangumo vertinimai neatspindi faktinės jų veiklos – vertinamas pažangių priežiūros priemonių diegimui ir naudojimui reikalingų teisinių, metodinių

dokumentų parengimas, turėjimas, ir aukštas pozicijas užimančios priežiūros institucijos veikia ne taip gerai, kaip yra vertinamos – tai rodo mūsų ankstesni audita;

- ne apie visus nustatytus tobulintinus priežiūros institucijų veiklos dalykus ministerija teikia joms rekomendacijas: 52 proc. (11 iš 21 nagrinėtos) institucijų, nustačius trūkumų dėl 24 proc. (18 iš 76) vertinimo kriterijų, nebuvo pateikta rekomendacijų, kaip jos turėtų gerinti priežiūros veiklą;
- priežiūros institucijos, kurių pažanga (švieslentės vertinimo rezultatai) vertinama silpniausiai, per mažai dėmesio skiria tam, kad jų darbuotojai dalyvautų Ekonomikos ir inovacijų ministerijos organizuojamuose mokymuose. 48 proc. (10 iš 21 nagrinėtos) institucijų konsultavimo veikla buvo įvertinta silpnai, iš jų šešios (iš 10, arba 60 proc.) priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimui skyrė pernelyg mažai dėmesio: trijų (30 proc.) specialistai mokymuose nedalyvavo, dar trijų (30 proc.) dalyvavimas, lyginant su visu išreikštu poreikiu, buvo nuo 18 iki 57 proc. Aktyvios buvo keturios (40 proc.).

Viešai skelbiami duomenys apie ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų skaičių yra skirtingi: Vyriausybės nutarimu<sup>4</sup> patvirtintos 54 institucijos, o Ekonomikos ir inovacijų ministerijos atliktame 2019 m. priežiūros institucijų pažangumo vertinime vertinamos 48.

Siekiant geresnių priežiūros institucijų veiklos rezultatų, jų tarnybinio bendradarbiavimo plėtojimui turėtų būti skiriamas didesnis dėmesys. Yra sukurtas priežiūros institucijų dalinimosi gerąja praktika įrankis – Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo ekspertų komisija, tačiau į ją įtraukti ne visų priežiūros institucijų atstovai, o trečdalis įtrauktųjų pasitarimuose nedalyvauja. Plėtojant tarnybinį bendradarbiavimą galima prisidėti prie administracinės ir priežiūros naštos ūkio subjektams optimizavimo, valstybės išteklių taupymo (3.2 poskyris, 30 psl.).

## Rekomendacijos

### Ekonomikos ir inovacijų ministerijai

1. Siekiant, kad ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų pertvarkos sprendimai sudarytų prielaidas optimizuoti priežiūros funkcijų pasiskirstymą ir apimtį, imtis priemonių, kad būtų įvertinta esama situacija (kurias funkcijas naudingiau vykdytų privatus sektorius, nevyriausybines ar kitos organizacijos, kurias būtų galima palikti savireguliacijai, kurias galėtų vykdyti tik savivaldybės, o kurias – valstybės institucijos; taip pat turėtų būti įvertinta priežiūros institucijų kuriama priežiūros našta, priežiūros institucijų priežiūros veiklai keliami tikslai ir jiems pasiekti reikalingos biudžeto lėšos ir pan.), ir, atsižvelgus į rezultatus, pateikti Vyriausybei siūlymus, pagrįstus kaštų ir naudos analize, dėl tolimesnių pertvarkos sprendimų tikslingumo ir reikalingumo (1-2-asis pagrindiniai audito rezultatai).
2. Siekiant ūkio subjektų veiklą prižiūrinčių institucijų konsolidavimo tikslo – optimizuoti priežiūros našta ūkio subjektams (2-asis pagrindinis audito rezultatas):
  - 2.1. apibrėžti, kas yra laikoma priežiūros našta, ir nustatyti, kaip ji apskaičiuojama;

<sup>4</sup> Pagal Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintą ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių viešojo administravimo subjektų sąrašą (redakcija, galiojusi nuo 2019-07-10 iki 2020-05-01).

- 2.2. užtikrinti, kad priežiūros institucijos ją skaičiuotų ir būtų taikomas minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principas.
3. Siekiant, kad priežiūros institucijų ir (ar) jų priežiūros funkcijų konsolidavimas būtų rezultatyvus, periodiškai vertinti ir prižiūrėti ūkio subjektų priežiūros institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo rezultatus / tikslų pasiekimą ir, esant nepasiektiems rezultatams / tikslams, apie tai informuoti Vyriausybę ir teikti siūlymus dėl tolimesnių veiksmų (1–2-asis pagrindiniai audito rezultatai).
4. Siekiant užtikrinti nuolatinį ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų vykdomos priežiūros veiklos gerėjimą ir tai, kad atliekamas priežiūros sistemos būklės vertinimas būtų kuo objektyvesnis ir parodytų faktinę būklę, patobulinti priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (švieslentės) metodiką (aiškiai apibrėžti vertinimo kriterijų skyrimą, užtikrinti, kad būtų vertinami ne tik kriterijų nustatymai, bet ir jų įgyvendinimas, rekomendacijos teikiamos visoms priežiūros institucijoms, kurių veiklos trūkumų nustatoma) (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).
5. Siekiant užtikrinti aukštą priežiūros specialistų kompetencijų lygį, imtis priemonių, padėsiančių tobulinti specialistų kvalifikaciją priežiūros srityje. Prioritetinės priemonės pirmiausia turėtų būti nukreiptos į tų institucijų priežiūros specialistus ir į tas sritis, kuriose pažanga (pagal švieslentės vertinimo rezultatus) vertinama silpniausiai (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).
6. Siekiant užtikrinti, kad ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų bendradarbiavimas, pažangių priežiūros priemonių ir gerosios jų taikymo praktikos sklaida būtų kuo platesnė ir naudingesnė, imtis priemonių, kad visoms institucijoms būtų sudarytos sąlygos dalyvauti bendradarbiavimo grupėse (susitikimuose) (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (33 psl.).

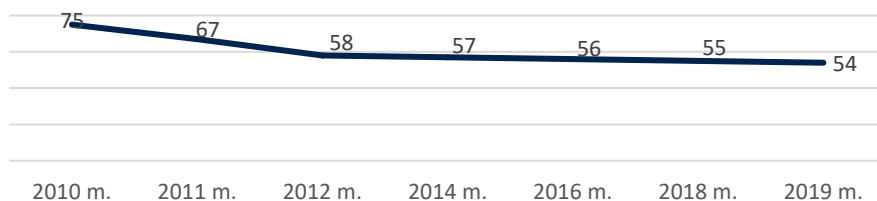
# JŽANGA

Ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIM) pažymi, kad Lietuvoje vis dar per didelis ūkio subjektų priežiūrą vykdančių institucijų (toliau – PI) skaičius, neefektyviai, nekoordinuotai vykdomos priežiūros funkcijos, jos dubliuojamos, žemas tarpinstitucinio bendradarbiavimo lygis. Tokia priežiūros sistema sukuria didelę našą ūkio subjektams ir neužtikrina efektyvaus valstybės biudžeto lėšų panaudojimo<sup>5</sup>.

Siekiant užtikrinti verslo plėtojimui palankią reguliacinę aplinką, 2014–2020 m. nacionalinėje pažangos programoje<sup>6</sup> buvo numatyta mažinti biurokratinę kliūtis, perteklinius reikalavimus, administracinę ir kitą reguliavimo našą, ribojančią verslo kūrimo, modernizavimo ir plėtros galimybes.

Per dešimtmetį šių institucijų skaičius sumažėjo beveik trečdaliu: 2010 m. buvo 75, 2019 m. – 54<sup>7</sup> (1 pav.).

1 pav. PI skaičiaus kaita 2010–2019 m.



Šaltinis – Valstybės kontrolė

Septynioliktosios Vyriausybės programoje<sup>8</sup> nustatytas įsipareigojimas, vykdant valstybės administravimo sistemos pertvarką, mažinti ministerijų, Vyriausybės įstaigų, valstybės įmonių, viešųjų ir verslą reguliuojančių įstaigų skaičių: panaikinti dirbtinai sukurtas ir perteklines valdymo sritis, kurios dubliuojamos, ir jas įgyvendinančias institucijas. Prieš priimant sprendimus tokiais svarbiais klausimais, svarbu aiškiai įvardyti siekiamus tikslus, atlikti išsamią situacijos analizę, išklausti argumentus.

Aukščiausiosios audito institucijos rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitos rodo, kad beveik trečdalis valstybinių auditų rekomendacijų kalba apie strateginių, kompleksinių pokyčių būtinybę, bet didelė dalis sprendimų yra lokalūs, orientuoti į vieną sritį – pasigendama sisteminių pokyčių.

EIM formuoja konkurencingumo didinimo (palankios aplinkos verslui kūrimo, administracinės ir kitos reguliavimo naštos mažinimo, verslo priežiūros) valstybės politiką ir organizuoja, koordinuoja bei kontroliuoja jos įgyvendinimą. Viešojo administravimo įstatymo nuostatos pabrėžia ūkio subjektų konsultavimo ir pažeidimų prevencinių priemonių svarbą<sup>9</sup>. Valstybės priežiūros institucijos atlikdamos ūkio subjektų priežiūrą turėtų laikytis bendro požiūrio –

<sup>5</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/prieziuros-instituciju-konsolidavimas>.

<sup>6</sup> Patvirtinta Vyriausybės 2012-11-28 nutarimu Nr. 1482, 3.1.1 uždavinys.

<sup>7</sup> Pagal Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintą ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių viešojo administravimo subjektų sąrašą.

<sup>8</sup> Patvirtinta Seimo 2016-12-13 nutarimu Nr. XIII-82, 232 p.

<sup>9</sup> Viešojo administravimo įstatymas, 36-1-36-3 str.

priežiūros funkcijos valstybėje turi būtų atliekamos efektyviai, koordinuotai, mažiausiomis sąnaudomis, kuo mažiau trikdyt prižiūrimų subjektų veiklą ir tuo pačiu metu užtikrinant saugomo gėrio apsaugą.

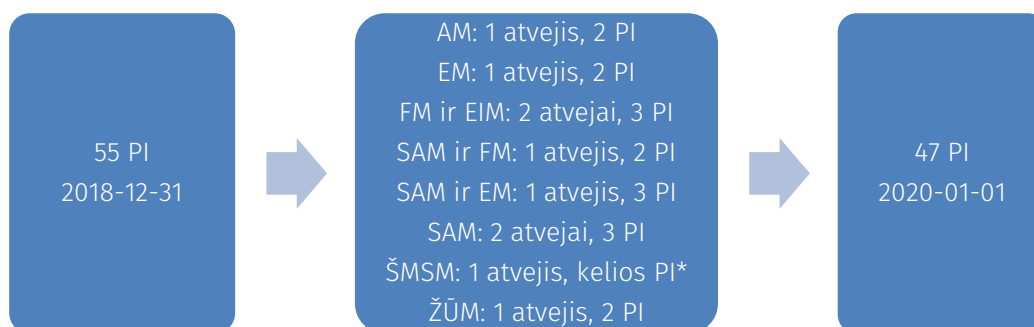
Priežiūra turėtų būti grindžiama ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimu, kuris padėtų pasirinkti, kada juos tikrinti, kada – konsultuoti ar taikyti kitas prevencines priemones. Aiškus reguliavimas kuria palankią aplinką ekonomikai augti ir padeda įgyvendinti kitus visuomenei svarbius tikslus.

2018 m. atlikę auditą pažymėjome, kad nuo 2012 m. vykdytas PI konsolidavimas daugiau buvo orientuotas į jų skaičiaus mažinimą, o priežiūros veiklos kokybės gerinimas nebuvo prioritetu. Planuojant konsolidavimą nebuvo atlikta kaštų ir naudos analizė. EBPO 2015 m. taip pat atkreipė dėmesį, kad rengiant planą nebuvo nustatyta, kokių priežiūros funkcijų reikia valstybei ir kas jas vykdyt<sup>10</sup>.

Vyriausybė, įgyvendindama aukščiausiosios audito institucijos pateiktas rekomendacijas, pavedė EIM iš naujo įvertinti PI konsolidavimo ir funkcijų optimizavimo galimybes ir protokoliniu sprendimu 2018-12-12 pritarė Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių planui<sup>11</sup> (toliau – Konsolidavimo planas). Numatyta visus konsolidavimo veiksmus baigti iki 2020-01-01.

Konsolidavimo plano priemonėmis ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų mažinimo veiksmai planuoti septynių ministrų valdymo srityse (2 pav.).

2 pav. Konsolidavimo plano priemonėmis planuoti ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų pokyčiai



\*Planuota atlikti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų veiklos analizę. Atsižvelgiant į analizės rezultatus konsoliduojamos ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijos vienoje institucijoje.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

PI konsolidavimas vertintinas kaip vienas būdų, galinčių užtikrinti efektyvesnę ūkio subjektų veiklos priežiūrą. EIM, kaip institucija, koordinuojanti ir kontroliuojanti ūkio subjektų veiklos (verslo) priežiūrą, yra nustačiusi šiuos konsolidavimo tikslus<sup>12</sup>:

- mažinti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų skaičių,
- pertvarkyti esamą šių institucijų sistemą, optimizuojant priežiūros funkcijų paskirstymą ir apimtį,
- mažinti priežiūros našumą ūkio subjektams, didinant priežiūros kokybę ir orientuojant priežiūros institucijų veiklą į pagalbą verslui,

<sup>10</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“.

<sup>11</sup> Vyriausybės 2018-12-12 pasitarimo protokolas Nr. 55.

<sup>12</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/prieziuros-instituciju-konsolidavimas>.

- didinti priežiūros institucijų specialistų kompetenciją, priežiūros procesų atlikimo efektyvumą, diegiant pažangius priežiūros atlikimo metodus ir priemones,
- didinti biudžeto lėšų, skirtų priežiūros institucijų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą;
- plėtoti priežiūros institucijų tarnybinį bendradarbiavimą.

# AUDITO REZULTATAI

## 1. PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ PERTVARKYMO SPRENDIMAI TURI BŪTI NUKREIPTI Į PRIEŽIŪROS VEIKLOS GERINIMĄ

1. Daugiau nei dešimtmetį (nuo 2009 m.) Lietuvoje vykdomos verslo priežiūros institucijų veiklos tobulinimo iniciatyvos, kurių tikslas – optimizuoti institucijų atliekamas priežiūros funkcijas, t. y. užtikrinti, kad jos valstybėje būtų atliekamos efektyviai, koordinuotai, mažiausiomis sąnaudomis, kuo mažiau trikdančios prižiūrimų subjektų veiklą<sup>13</sup>. Efektyvinant PI veiklą ne kartą (nuo 2012 m.) buvo įgyvendinamas ne vienos institucijos konsolidavimo sprendimas<sup>14</sup>, kai kurie jų apėmė tą pačią instituciją ne vieną kartą (pavyzdys).

### Nuo 2012 m. vykusių konsolidavimo atvejų pavyzdžiai

- 2014 ir 2018 m. siūlyta Valstybinę augalininkystės tarnybą prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – VAT) konsoliduoti prie Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT). 2014 m. konsolidavimo atsisakyta. Dėl 2018 m. siūlymo sprendimas dar nepriimtas.
- 2016 m. trys biudžetinės įstaigos (Audito ir apskaitos tarnyba, Turto vertinimo priežiūros tarnyba ir Įmonių bankroto valdymo departamentas prie Ūkio ministerijos) konsoliduotos į vieną – auditorių ir audito įmonių, buhalterių profesionalų, vertintojų ir vertinimo įmonių bei nemokumo administratorių veiklos priežiūros funkcijas atliekančią Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybą (toliau – AVNT).
- 2017 m. sujungus Valstybinę kelių transporto inspekciją prie Susisiekimo ministerijos, Valstybinę geležinkelio inspekciją ir Lietuvos saugios laivybos administraciją, kelių, geležinkelio, vandens transporto paslaugų teikėjų veiklos priežiūros funkcijos konsoliduotos vienoje institucijoje – Lietuvos transporto saugos administracijoje (toliau – LTSA).
- 2019 m. Valstybinis turizmo departamentas panaikintas, o jo vykdytos turizmo paslaugų teikėjų veiklos priežiūros funkcijos perduotos Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai (toliau – WTAT).

2. Aukščiausioji audito institucija 2018 m. atlikusi valstybinį veiklos auditą pažymėjo, kad priimant konsolidavimo sprendimus nebuvo keliamas esminis klausimas – kokių priežiūros funkcijų reikia valstybei, t. y. kokias bendrąsias vertybes būtina saugoti ir kokie konkretūs uždaviniai keliami priežiūros institucijoms. Planuojant šių institucijų konsolidavimo sprendimus nebuvo atlikta kaštų ir naudos analizė. Į tai dėmesį atkreipė EBPO, 2015 m. atlikusi reguliavimo politikos peržiūrą Lietuvoje<sup>15</sup>.
3. 2018 m. atlikę auditą Vyriausybei rekomendavome<sup>16</sup> pavesti paskirtai atsakingai institucijai arba Ekonomikos ir inovacijų ministerijai koordinuoti įvertinimą arba įvertinti (remiantis ūkinių veiklų, galinčių sukelti didžiausią žalą visuomenei, nustatymu bei kaštų ir naudos analize) priežiūros funkcijas ar jų dalį, kurias galėtų atlikti privatus sektorius, kitos

<sup>13</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika>.

<sup>14</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/prieziuros-instituciju-konsolidavimas>.

<sup>15</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“.

<sup>16</sup> Ten pat, 2.1 rekomendacija.

organizacijos ar savivaldybės, kurios – paliktos savireguliacijai. Reiktų įvertinti ir neprižiūrimas ūkio subjektų veiklas. Pažymėjome<sup>17</sup>, kad PI funkcijos turi būti koordinuojamos, o prireikus ir konsoliduojamos. Reikia atlikti analizę ir įvertinti, ar toks konsolidavimas nebus tik fizinis PI sujungimas ir ar sukurs pridėtinę vertę, didesnę nei PI veiklos gerinimas, keičiant požiūrį į priežiūrą, rizikos valdymu pagrįstos priežiūros ir efektyvumo vertinimo naudą. Turi būti užtikrinamas ir veiksmingas pertvarkos (pokyčių proceso) koordinavimas ir valdymas.

4. Įgyvendinant mūsų teiktas rekomendacijas, sudaryta<sup>18</sup> darbo grupė įvertino<sup>19</sup> konsolidavimo ir optimizavimo funkcijų galimybes septyniuose priežiūros srityse<sup>20</sup> ir pateikė atitinkamus pasiūlymus. Juos EIM aptarė<sup>21</sup> su atsakingų ministerijų atstovais. Priimti sprendimai ir ministerijų nuspręstos įgyvendinti (suderintos) pavaldžių PI konsolidavimo ir (ar) jų funkcijų optimizavimo iniciatyvos buvo įtrauktos į EIM parengtą Konsolidavimo plano projektą, kuriam Vyriausybė pritarė 2018-12-12.
5. Taigi, audito metu vertinome, ar įgyvendinant ankstesnio audito metu pateiktas rekomendacijas priimti nauji PI konsolidavimo sprendimai<sup>22</sup> sudaro prielaidas optimizuoti PI atliekamas ūkio subjektų priežiūros funkcijas. Laikėmės nuostatos, kad prielaidos sudarytos, jei įvertinta, kurias funkcijas galima perduoti privačiam sektoriui, kitoms organizacijoms ar savivaldybėms, o kurias palikti savireguliacijai<sup>23</sup>.
6. Audito metu vertinome visus Konsolidavimo plane numatytus dešimt PI konsolidavimo atvejų<sup>24</sup>, apimančių 18 PI. Nustatėme, kad vertinimai dėl konsolidavimo tikslingumo buvo atlikti dėl 16 (iš 18) PI, arba 9 (iš 10) konsolidavimo atvejais. Vertinimai atlikti remiantis priežiūros institucijų vykdomomis funkcijomis, bet, svarstant funkcijų konsolidavimą, nebuvo vertinama: ar PI vykdomos priežiūros funkcijos vis dar yra aktualios ir, įvertinus rizikingumą, kaštus ir naudą, reikėtų, kad jas toliau vykdytų valstybės PI; kurias funkcijas naudingiau perduoti privačiam sektoriui, kitoms organizacijoms ar savivaldybėms; kurias būtų galima palikti savireguliacijai.
7. Peržiūrėję visų Konsolidavimo plane numatytų konsoliduojamų PI dokumentus nustatėme, kad vienas tikslų – konsoliduoti ne priežiūros, bet administracines funkcijas. Tai reiškia, kad norima konsoliduoti ne dėl atliekamų priežiūros funkcijų, o siekiant mažinti PI administracinį aparatą (vadovų, aptarnaujančias funkcijas atliekančių darbuotojų: buhalterijų, vairuotojų, personalo administratorių ir pan. skaičių) (pavyzdys). Manome, kad toks konsolidavimas neatneštų laukiamo poveikio ūkio subjektų veiklos priežiūros srityje, o tik galimai taupyty valstybės biudžeto lėšas, sumažėjus administraciniam aparatui.

<sup>17</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“, 21 psl.

<sup>18</sup> Ūkio ministro 2018-04-09 įsakymas Nr. 4-194.

<sup>19</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2019-02-04 raštas Nr. (39.1-36)-3-442.

<sup>20</sup> Švietimo kokybės; reklamos priežiūros; teritorijų planavimo, žemėtvarkos, žemės naudojimo ir statybos; maisto saugos ir veterinarijos; sveikatos apsaugos; valstybės pajamų; vartotojų saugos sritys.

<sup>21</sup> 2018-07-25–27 dienomis.

<sup>22</sup> Konsolidavimo planas.

<sup>23</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“, 2.1 rekomendacijos įgyvendinimo priemonės.

<sup>24</sup> Įskaitant naujai į planą įtrauktus konsolidavimo atvejus ir tuos, kurių atsisakyta jį įgyvendinant.

### **Radiacinės saugos centro (RSC) ir Nacionalinio visuomenės sveikatos centro (NVSC) konsolidavimas – priežiūros institucijų konsolidavimo mažinant administracinį aparatą pavyzdys**

RSC atlieka ūkio subjektų, eksploatuojančių smulkius jonizuojančiąją spinduliuotę skleidžiančius objektus, priežiūrą. Kadangi dalis tų objektų yra asmens sveikatos priežiūros įstaigose, mažinant ūkio subjektus kontroliuojančių institucijų skaičių, siūlytina šias funkcijas perduoti NVSC.

Konsoliduoti planuojama tik administracines perteklines funkcijas, bet radiacinės saugos funkcijų atsisakyti neplanuojama. Numatoma, kad pertvarkomose įstaigose mažės bent po vieną įstaigos vadovą, kai kur, tikėtina, sumažės vadovų pavaduotojų ar struktūrinių padalinių vadovų. Sujungus įstaigas, nebereikės tiek aptarnaujančias ir besidubliuojančias funkcijas atliekančių darbuotojų, pvz.: buhalterijų, materialinio-techninio aprūpinimo darbuotojų, vairuotojų, personalo administratorių, dokumentų tvarkymo funkcijas atliekančių darbuotojų, IT darbuotojų ir pan. Spec. funkcijas atliekančių darbuotojų skaičių mažinti nenumatoma. Abiejų konsoliduojamų įstaigų funkcijos lieka visa apimtimi, jokių funkcijų neketinama atsisakyti.

8. Atlikdami analizę suskaičiavome, kad įgyvendinant Konsolidavimo planą turi būti keičiami 467 teisės aktai. Todėl konsolidavimas, išsamiai neįvertinus institucijų atliekamų priežiūros funkcijų, o tik siekiant sumažinti jų skaičių ar vėliau tokių konsolidavimo sprendimų atsisakymas, gali būti traktuotinas kaip neefektyvus išteklių naudojimas. Tai gali turėti neigiamų pasekmių ūkio subjektų veiklos priežiūrai (pavyzdys).

#### **Konsolidavimo pavyzdžiai, kai išsamiai neįvertintos institucijų atliekamos priežiūros funkcijos**

- VAT ir VMVT jungimo pagrindas buvo 2014 m. atliktas tyrimas. 2019 m. įgyvendinant sprendimą konsoliduoti šias institucijas, buvo parengta 15 teisės aktų projektų, jie svarstyti Seimo komitetuose ir atmesti, atsižvelgiant į tai, kad konsoliduojant jas bus reikalingos papildomos nenumatytos valstybės biudžeto lėšos. Atkreiptinas dėmesys, kad šiam konsolidavimui priskiriamas aukštas įgyvendinimo rizikos lygis.
- Išsamūs vertinimai neatlikti dėl Lošimų priežiūros tarnybos prie Finansų ministerijos (toliau – LPT) ir Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento (toliau – NTAKD) jungimo. Konsoliduojant šias institucijas siekiama efektyviausiu būdu organizuoti priklausomybių prevenciją, tačiau joms nustatyti veiklos tikslai yra susiję ne tik su priklausomybių prevencija<sup>25</sup>. Siekiant sukurti efektyviai veikiančią priklausomybių prevencijos ir priežiūros instituciją būtina detaliai išanalizuoti būsimų funkcijų apimtis, atskiriant veiklas, tiesiogiai susijusias su priklausomybių prevencija ir su ja nesusijusias. Nustatėme, kad dvi (iš 45) LPT funkcijos susijusios su prevencija azartinių lošimų srityje, o NTAKD apie du trečdaliai (iš 39) funkcijų susiję su prevencija narkotikų, tabako ir alkoholio vartojimo srityje. Atitinkamai kitos, įskaitant ir ūkio subjektų veiklos priežiūrą, funkcijos LPT sudaro 96 proc., NTAKD – apie 30 proc. Siūlant konsoliduoti nesvarstyta, kad NTAKD gali būti perduotos tik tos LPT funkcijos, kurios susijusios su priklausomybių prevencija. Pastebėtina, kad 2015 m. VŠĮ Konkurencingumo plėtotos centro atliktame NTAKD funkcijų vertinime atkreipiamas dėmesys, kad būtina detaliai išanalizuoti departamentui priskirtų funkcijų apimtis, atskiriant veiklas, susijusias su tabako ir alkoholio kontrole, nuo veiklų, susijusių su vartojimo prevencija. Didžiausias dėmesys šiame konsolidavime skiriamas priklausomybių prevencijai. Sveikatos apsaugos ministerija nurodo<sup>26</sup>, kad siekiama LPT ir NTAKD sujungti į vieną instituciją, kurios veikla bus susijusi su ypač jautriomis valstybės politikos sritimis – psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos bei priklausomybės sukeliančios veiklos politikos formavimo priežiūra, o ateityje galima ir kitų priklausomybės formų prevencijos integracija. Įvertinus tai, pasigendama vertinimų, kokių priemonių ketinama imtis, kad konsoliduojant šias institucijas nenukentėtų ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų vykdymas.

<sup>25</sup> NTAKD keliamas tikslas sukurti sveikesnę ir saugesnę visuomenę, kurioje kiekvienam žmogui siekiama padėti išvengti alkoholio, tabako ir narkotikų daromos žalos ar ją sumažinti, sudaromos galimybės rūpintis savo, šeimos ar bendruomenės narių sveikata, socialine ir ekonomine gerove; LPT – dalyvauti įgyvendinant valstybės politiką azartinių lošimų ir žaidimų žaidimo automatais veiklos organizavimo srityje ir vykdanči lošimų ir žaidimų žaidimo automatais priežiūrą, kad būtų užtikrintas sąžiningas, skaidrus lošimų ir žaidimų žaidimo automatais veiklos vykdymas, lošėjų ir žaidžiančių žaidimo automatais asmenų teisių bei jų teisėtų interesų apsauga.

<sup>26</sup> Sveikatos apsaugos ministerijos 2020-02-19 raštas Nr. 10-1048.

9. Audito metu nagrinėjome 2016–2018 m. PI konsolidavimo atvejus: analizavome, kaip VŠĮ Transporto kompetencijų agentūros (toliau – TKA), LTSA, AVNT, VVTAT prižiūrimi ūkio subjektai vertina pokyčius priežiūros srityje po šių institucijų konsolidavimo. Atlikome apklausą, siekdami išsiaiškinti ūkio subjektų nuomonę apie pokyčius po konsolidavimo. Iš viso apklausti 3 045 ūkio subjektai, atsakė 346 (11 proc.). Apklaustos rezultatai (3 priedas) parodė, kad tada, kai PI konsoliduojamos siekiant sumažinti administracinį aparatą, neperžiūrėjus priežiūros funkcijų, pokyčiai yra minimalūs. Jei konsoliduojama įvertinus priežiūros funkcijas, ūkio subjektų nuomone, PI veikla šioje srityje gerėja (pavyzdys).

#### Prižiūrimų ūkio subjektų nuomonės dėl pokyčių po PI konsolidavimo pavyzdžiai

- AVNT konsoliduota nuo 2016 m. (Audito ir apskaitos tarnyba, Turto vertinimo priežiūros tarnyba ir Įmonių bankroto valdymo departamentas prie Ūkio ministerijos<sup>27</sup> reorganizuoti į naują biudžetinę įstaigą, kuriai perėjo visos šių trijų institucijų teisės ir pareigos). Struktūra iš esmės nepasikeitė: priežiūrą vietoj 3 PI vykdo 3 AVNT skyriai. Apklausėme 924 (atsakė 87, arba 9 proc.) šios tarnybos prižiūrimus ūkio subjektus, nustatėme, kad 62 proc. atsakiusiųjų pokyčių po konsolidavimo nejaučia. Be to, beveik pusė (49 proc.) atsakiusiųjų pažymėjo, kad jaučiamas ne noras padėti ir teikti naudingas konsultacijas, o siekis nubausti. Nebuvo nė vieno ūkio subjekto, kuris būtų nurodęs, jog sumažėjo teikiamų ataskaitų skaičius, sutrumpėjo atliekami tikrinimai, mažiau skyrė laiko ir finansinių išteklių įgyvendindami keliamus reikalavimus. Tik 1 proc. atsakiusiųjų nurodė, kad sumažėjo tikrinimų skaičius. Ūkio subjektai atkreipė dėmesį, kad AVNT dubliuojamos funkcijos, Lietuvos auditorių rūmų ir AVNT funkcijos painios (ta pati informacija teikiama ir rūmams, ir AVNT), todėl daugelį priežiūros klausimų siūlė perduoti Lietuvos auditorių rūmams. Taip pat pažymėjo, kad nemokumo priežiūra iš esmės dubliuoja vykdomą nemokumo procesų priežiūrą, kurią vykdo teismai.

Finansų ministerijos nuomonė<sup>28</sup>: tiesioginės naudos ūkio subjektams dėl priežiūros sumažėjimo negalėjo būti, nes nesutampa prižiūrimų ūkio subjektų ratas. Tačiau galėjo būti nauda dėl vadinamojo vieno langelio principo įdiegimo, platesnio profilio konsultacijų galimybės. Nauda PI – unifikuojama priežiūros atlikimo praktika, pasirenkant efektyviausią modelį, licencijavimo ir bendrųjų funkcijų apjungimas, bendros IS naudojimas. Tačiau sudėtinga rasti platesnių kompetencijų darbuotojų.

- LTSA konsoliduota nuo 2017-12-01, sujungus Valstybinę kelių transporto inspekciją prie Susisiekimo ministerijos, Valstybinę geležinkelio inspekciją ir Lietuvos saugios laivybos administraciją. Siekis – sutelkti ūkio subjektų priežiūrą vienoje institucijoje. Apklausėme 890 (atsakė 106, arba 12 proc.) jos prižiūrimų ūkio subjektų. Apklaustos rezultatai parodė, kad 37 proc. atsakiusiųjų pokyčių nejaučia. Apibendrinę pateiktus komentarus matome, kad vykdoma priežiūros veikla po truputį gerėja: LTSA teikiamų konsultacijų kokybė gerėja (7 proc.), ji stengiasi ir padeda respondentams suprasti jų vykdomai veiklai keliamus reikalavimus (16 proc.).

10. Nustatėme, kad Konsolidavimo planas įgyvendinamas mažesne apimtimi, nei planuota, ir nesilaikant nustatytų terminų. Tik vienas (iš 10) atvejis įvykdytas nustatytais terminais: Valstybinė energetikos inspekcija prijungta prie Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos ir nuo 2019-07-01 veiklą pradėjo vykdyti Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – VERT). Penkių atvejų įgyvendinimas vėluoja, trijų atsisakyta, vienas neįgyvendinamas<sup>29</sup>.
11. Kad vykdomam PI konsolidavimui nebuvo tinkamai pasiruošta rodo ir tai, kad įgyvendinant Konsolidavimo planą iš atliktų vertinimų pakartotinai buvo peržiūrėti trys atvejai ir jų atsisakyta:

<sup>27</sup> Dabar – Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

<sup>28</sup> Pateikė Finansų ministerijos atsakingi asmenys el. paštu 2019-10-15.

<sup>29</sup> Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių plano įgyvendinimas (2019 m. IV ketv. ataskaita).

- kilus abejonių dėl Valstybinės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos ir Lietuvos metrologijos inspekcijos, VĮ Lietuvos prabavimo rūmų ir Lietuvos metrologijos inspekcijos konsolidavimų tikslingumo pakartotinai vertintos jų vykdomos funkcijos ir nuspręsta, kad šie konsolidavimai būtų mechaniniai: neoptimizuotų atliekamų funkcijų, nedidintų jų efektyvumo, todėl jų atsisakyta;
  - Nacionalinio transplantacijos biuro vykdomas priežiūros funkcijas planuota perduoti Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai, tačiau atsisakyta, pakartotinai peržiūrėjus ir įvertinus (palyginus) abiejų PI vykdomas funkcijas.
12. Vienas iš penkių konsolidavimo atvejų, kurie vėluoja, yra įgyvendinamas kitu būdu, nei buvo nustatyta Konsolidavimo plane. Aplinkos srityje planuota VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centro (toliau – SPSC) atliekamas priežiūros funkcijas perduoti Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VTPSI). Pažymėtina, kad šiame plane ir Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių plane<sup>30</sup> numatytos priemonės, susijusios su SPSC, skiriasi. Pagal pastarąjį planą SPSC vykdomas ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas (statybos specialistų ir įmonių atestavimą) su kitomis funkcijomis (statybos produktų sertifikavimas, pastatų energetinio naudingumo vertinimas ir sertifikavimas) numatyta perduoti steigiamai viešajai įstaigai. Aplinkos ministerija (toliau – AM) nurodė, kad šiuo atveju įgyvendina ne Konsolidavimo plane numatytus sprendimus. Atsižvelgiant į tai, plane numatytas konsolidavimo atvejis nebus įgyvendintas, o PI skaičius šioje srityje nesumažės.

---

#### AM nuomonė<sup>31</sup>

Valstybės valdžios institucijų priimamų sprendimų nuoseklumas yra viena esminių prielaidų spręsti apie priežiūros funkcijų optimizavimo pagrįstumą, kaštų ir naudos analizės, sprendimų alternatyvų įvertinimą.

---

13. Vienas konsolidavimo atvejis neįgyvendinamas. Audito „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“ metu rekomenduota Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (toliau – ŠMSM) įvertinti ir nustatyti, kokias priežiūros funkcijas ji vykdo. Švietimo srityje turėjo būti atliktas priežiūros funkcijų vertinimas ir priimti sprendimai dėl jų sutelkimo vienoje institucijoje. Todėl ŠMSM buvo pavesta iki 2019-03-31 atlikti analizę, kad išsiaiškintų, kokius ūkio subjektų veiklos patikrinimus atlieka ir kokias poveikio priemones reikalavimų nesilaikantiems taiko ministerija ir jai pavaldžios įstaigos. Atsižvelgiant į šios analizės rezultatus, ŠMSM iki 2020-01-01 pavesta konsoliduoti ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas vienoje institucijoje. Ministerija, įvertinusi funkcijas, reorganizavo šešias jai pavaldžias institucijas, nevykdančias ūkio subjektų veiklos priežiūros, o vykdomų priežiūros funkcijų nevertino, nes, jos nuomone, priežiūrą vykdo tik ji pati. Prie priežiūrą atliekančių institucijų priskiriama tik pati ministerija<sup>32</sup>, nepaisant to, kad ji yra ir šios srities politikos formuotoja. Ankstesnio audito metu esame atkreipę dėmesį, kad ministerijos turėtų atsisakyti nebūdingų, su valstybės politikos formavimu nesusijusių, funkcijų<sup>33</sup>.

<sup>30</sup> Planas patvirtintas Vyriausybės 2018-12-05 protokoliniu sprendimu Nr. 54.

<sup>31</sup> Aplinkos ministerijos 2020-03-04 raštas Nr. (14)-D8(E)-1028.

<sup>32</sup> Pagal Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintą ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių viešojo administravimo subjektų sąrašą.

<sup>33</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“, 13 psl.

14. Viena iš priežasčių, kodėl Konsolidavimo planas įgyvendinamas mažesne apimtimi, nei planuota, ir nesilaikant nustatytų terminų: atsakingų asmenų bendradarbiavimo trūkumas siekiant bendro tikslo. Strateginių kompetencijų grupė<sup>34</sup> rekomendavo EIM proaktyviai bendradarbiauti su šio plano priemones įgyvendinančiomis ministerijomis, konsultuoti ir teikti visapusę metodologinę pagalbą, kad planas būtų vykdomas numatytais terminais (pavyzdys).

**Atvejų, kai įgyvendinant konsolidavimo sprendimus trūko atsakingų asmenų bendro darbo, pavyzdžiai**

- EIM koordinuoja PI konsolidavimo procesą. Yra paskirti atsakingi asmenys, bet EIM neturi išsamios informacijos apie kitose ministerijose paskirtus atsakingus asmenis už konsolidavimo sprendimų vykdymą. Kitos ministerijos yra nurodžiusios kontaktinius asmenis, kurie EIM teikia informaciją. Neturint išsamios informacijos apie kitų ministerijų atsakingus už Konsolidavimo plano priemonių vykdymą asmenis, sudėtinga bendradarbiauti užtikrinant šių priemonių vykdymą laiku, nes informaciją teikiantys kontaktiniai asmenys nebūtinai yra atsakingi už sprendimų priėmimą.
- PI konsolidavimo sprendimams parengti EIM buvo sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė, kuri pateikė pasiūlymus Vyriausybei. Pastarajai nusprendus, kad darbo grupės parengtas Konsolidavimo plano projektas nepakankamai ambicingas, ši pareiga perduota Vyriausybės Strateginių kompetencijų grupei.

Manome, Vyriausybės Strateginių kompetencijų grupei pritrūko lyderystės dirbant kartu su suinteresuotomis institucijomis, kad visi konsolidavimo sprendimai būtų įgyvendinti numatytais terminais ir pagal Konsolidavimo plane suplanuotas priemones. Tam pritaria ir AM, pažymėdama, kad „priežiūros institucijų konsolidavimo tikslai gali būti įgyvendinti, jei priemonės būtų koordinuojamos ir pasiūlymai rengiami, pavedant tai daryti ne tik ministerijoms, kurių reguliavimo srityje veikia priežiūros institucijos, tačiau lyderystės šiais klausimais imtųsi Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (turint metodologinį pagrindą), ministerijoms užtikrinant priimtų sprendimų įgyvendinimą“<sup>35</sup>.

15. Atkreiptinas dėmesys, kad galimybių konsoliduoti PI yra ir daugiau. Apie tai pasisakyta 2018 m. audito ataskaitoje „Privalomojo sveikatos draudimo fondo 2017 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“<sup>36</sup>. Rekomenduota sujungti šešias fondų administruojančias įstaigas į vieną juridinį asmenį, siekiant sumažinti administracinę naštą tiek gydymo įstaigoms, tiek fondų administruojančioms ligonių kasoms. Šią rekomendaciją sutarta įgyvendinti 2019 m. II ketv. 2020-03-31 duomenimis, ji neįgyvendinta<sup>37</sup>. Valstybinė ligonių kasa priskiriama prie PI<sup>38</sup>.
16. Audito rezultatai rodo, kad Konsolidavimo planas parengtas išsamiai neįvertinus PI konsolidavimo poreikio. Nauji konsolidavimo sprendimai ir toliau vykdomi fragmentiškai, remiantis šių institucijų vykdomomis funkcijomis ir nevertinant, ar vykdomos priežiūros

<sup>34</sup> Vyriausybės kanceliarijos Strateginių kompetencijų grupės 2019-08-05 pažyma Nr. NV-2285 „Dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių plano“.

<sup>35</sup> Aplinkos ministerijos 2020-03-04 raštas Nr. (14)-D8(E)-1028.

<sup>36</sup> 2018-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-2018-P-6-3-7-1.

<sup>37</sup> Parengtas Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 4, 7, 9(1), 12(1) 17, 18, 20, 21, 23, 26, 26(1), 26(2), 27, 28, 29, 30, 31, 36 straipsnių ir V skyriaus pakeitimo ir 32, 33, 34, 35 straipsnių ir VI skyriaus pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas (2020-03-26, Nr.19-15804(3)), kurio vienas iš uždavinių – sudaryti teises prielaidas Privalomojo sveikatos draudimo fondo veiklai optimizuoti, valdymo struktūrai konsoliduoti, šiuo metu veikiančioms šio fondo administravimo įstaigoms – Valstybinei ligonių kasai ir penkioms teritorinėms ligonių kasoms – sujungti į vieną juridinį asmenį.

<sup>38</sup> Pagal Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintą ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių viešojo administravimo subjektų sąrašą (redakcija, galiojusi nuo 2019-07-10 iki 2020-05-01).

funkcijos yra vis dar aktualios, o kurias, įvertinus rizikingumą, kaštus ir naudą, tikslingiau perduoti privačiam sektoriui, kitoms organizacijoms, savivaldybėms, ar galima palikti savireguliacijai.

## 2. REIKIA NUSTATYTI PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ KONSOLIDAVIMO TIKSLŲ PASIEKIMO VERTINIMO RODIKLIUS

17. Pokyčių teorijoje teigiama<sup>39</sup>, kad iš pradžių turi būti įvardijama problema ir jos mastas prieš pradėdant veiklą, ko bus siekiama vykdant šią veiklą ir kokia veikla būtų tinkamiausia siekiant konkretaus poveikio. Matuojant poveikį reikėtų nusistatyti:

- atskaitos tašką;
- siekiamą rezultatą;
- aiškius rodiklius, kuriais tas rezultatas bus matuojamas;
- priežastinį veiklos ir rezultato pasiekimo ryšį.

Taigi ši teorija parodo, kad, prieš priimant PI konsolidavimo sprendimus, susijusius su ūkio subjektų priežiūros veiklos gerinimu, turėtų būti atlikti išsamūs esamos situacijos vertinimai, nustatyti tikslai ir rodikliai, kuriais bus matuojama, ar tikslai pasiekti.

18. Vertinti priežiūros institucijų konsolidavimo tikslų pasiekimą (kuriamą priežiūros našta ir biudžeto lėšų, skirtų šių institucijų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą) iki įstaigų konsolidavimo ir po jo yra būtina, nes, praėjus 3 metams nuo viešojo sektoriaus įstaigos įsteigimo, reorganizavimo ar pertvarkymo pabaigos, per 3 mėnesius turi būti atliktas jos veiklos įvertinimas. Jis apimtų pagrindimą, kaip pasiekti tikslai, nurodyti pagrindžiant sprendimą dėl viešojo sektoriaus įstaigos įsteigimo, reorganizavimo ar pertvarkymo ir kt. Tokį vertinimą turi atlikti viešojo sektoriaus įstaiga, įgyvendinanti įsteigtos, reorganizuotos ar pertvarkytos viešojo sektoriaus įstaigos savininko ar dalininko teises ir pareigas, o įvertinimo rezultatų ataskaita pateikiama valstybės ar savivaldybės institucijai, priėmusiai sprendimą įsteigti, reorganizuoti ar pertvarkyti viešojo sektoriaus įstaigą, ir Vidaus reikalų ministerijai.<sup>40</sup>

### 2.1. Priežiūros našta ūkio subjektams nevertinama

19. Kadangi priežiūros institucijų konsolidavimu siekiama priežiūros naštos ūkio subjektams mažėjimo, laikėmės nuostatos, kad priimti sprendimai sudaro prielaidas jos mažinimui, jei: teisės aktuose nustatyta, kas yra priežiūros našta, nustatyta jos skaičiavimo metodika ir ji yra vertinama<sup>41</sup>.

<sup>39</sup> Pokyčių teorija (*Theory of change*), prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/d45100e0761511e99ceae2890faa4193?positionInSearchResults=2&searchModelUUId=dae50174-a36c-4268-b974-f9dc90e69997>.

<sup>40</sup> Vyriausybės 2018-05-16 nutarimu Nr. 495 patvirtintos Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairės, 8–10 p.

<sup>41</sup> Viešojo administravimo įstatymas, 36-2 str. 1 d. 1 p., Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintas Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašas, 4 p., PI konsolidavimo tikslas.

20. Audito metu nustatėme, kad teisės aktuose nenustatyta, kas laikoma priežiūros našta ūkio subjektams, kuo ji skiriasi nuo administracinės. Viešojo administravimo įstatyme<sup>42</sup> tik nustatyta, kad turi būti laikomasi minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principo. Be to, skirtingai nuo administracinės naštos, teisės aktuose nenustatyta, kaip turėtų būti apskaičiuojamas priežiūros naštos dydis, kokie rodikliai turi būti vertinami siekiant nustatyti pokyčius.
21. Išnagrinėję visus Konsolidavimo plane numatytus PI konsolidavimo procesus nustatėme, kad priežiūros našta ūkio subjektams nė vienu nagrinėtu atveju nebuvo vertinta nei prieš PI konsolidavimą, nei po jo. Aiškinamuosiuose raštuose ar kituose dokumentuose abstrakčiai įvardijama, kad ši našta sumažės, pateikiamos prielaidos, kas mažintų ją, tačiau neatlikti skaičiavimai, pavyzdžiui, kaštų ir naudos analizė. Dažnai šiuose dokumentuose minima ne priežiūros, o administracinė našta (pavyzdys).

#### **Konsoliduojamų priežiūros institucijų abstraktaus priežiūros naštos vertinimo pavyzdžiai**

- Konsolidavimo plane numatyta priemonė – perduoti SPSC atliekamas priežiūros funkcijas VTPSI. 2019 m. tyrime „Statybos priežiūros srities reformos gairės. Kaip kursime Lietuvos sėkmės istoriją?“ šiam pasiūlymui pritariama kaip racionaliausiam, pateikiamos išvados ir prielaidos, kas mažintų priežiūros našta, bet kaštų ir naudos analizė neatlikta.  
Tyrime atkreipiamas dėmesys, kad dėl sudėtingos ir neefektyvios institucijų sąrangos ir nepakankamo priežiūros veiklos koordinavimo ūkio subjektams statybos srityje sukeliami neproporcingai didelė priežiūros ir administracinė našta. Priežiūros institucijų jungimas leistų koncentruoti statybos valstybinės priežiūros funkcijas vienoje institucijoje. Sukūrus statybos priežiūros instituciją, būtų galima sumažinti ūkio subjektams sukeltą priežiūros našta (patikrinimus atliktų viena institucija, būtų nustatyta vienoda patikrinimų planavimo ir vykdymo tvarka, įdiegta efektyviai veikianti ir visą sritį apimanti rizikos valdymo informacinė sistema), administracinę našta (ūkio subjektams nebereikėtų priežiūros institucijoms kelis kartus teikti tą pačią informaciją, būtų atsakyta perteklinių funkcijų ir derinimų), mažinti priežiūrą vykdančio administracinio aparato dydį<sup>43</sup>.
- Konsoliduojant sveikatos apsaugos srityje esančias priežiūros institucijas (RSC, NVSC, Nacionalinį transplantacijos biurą, Valstybinę akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybą, Lietuvos bioetikos komitetą) aiškinamajame rašte<sup>44</sup> nėra kalbama nei apie administracinę, nei apie priežiūros našta.  
Auditoriams SAM teiktuose atsakymuose nurodoma, kad konkretūs priežiūros naštos mažėjimo skaičiavimai atliekami nebuvo.
- Konsoliduojant energetikos srityje veikiančias priežiūros institucijas (Valstybinę energetikos inspekciją, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisiją) aiškinamajame rašte<sup>45</sup> tik apibendrintai pasakoma, kad vienas numatomo teisinio reglamentavimo laukiamų teigiamų rezultatų – sumažinta administracinė našta verslui, o priežiūros našta neišskiriama.  
Auditoriams VERT teiktuose atsakymuose nurodoma, kad, įvykus pirminiam konsolidavimo procesui, jau galima aiškiau įvertinti ir ieškoti daugiau naujų sprendimo būdų, kaip sumažinti administracinę našta tiek priežiūros subjektams, tiek konsoliduotoms institucijoms. Konsolidavimo metu sumažinta administracinė našta ūkio subjektams (ir konsoliduotoms institucijoms) trijuose segmentuose (patikrinimų vykdymas, leidimų išdavimas elektros sektoriuje ir nefasuotų naftos produktų srityje).
- Konsoliduojant žemės ūkio srityje esančias priežiūros institucijas (VAT ir VMVT) ir VŠĮ „Ekoagros“, aiškinamajame rašte<sup>46</sup> tik apibendrintai pasakyta, kad įstatymų projektų priėmimas pagerins verslo sąlygas, sumažėjus verslo priežiūros institucijų skaičiui sumažės administracinė našta verslui, bet nėra kalbama apie priežiūros našta.

<sup>42</sup> Viešojo administravimo įstatymas, 36-2 str. 1 d. 1 p.

<sup>43</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministerija, ataskaita „Statybos priežiūros srities reformos gairės. Kaip kursime Lietuvos sėkmės istoriją?“, 2019 m., 39–40 psl.

<sup>44</sup> 2019-02-27 aiškinamasis raštas Nr. 19-2183.

<sup>45</sup> 2018-11-16 aiškinamasis raštas Nr. XIIP-2918.

<sup>46</sup> 2019-06-10 aiškinamasis raštas Nr. XIIP-3540.

22. Neįvertinus priežiūros naštos ūkio subjektams prieš PI konsolidavimą nėra galimybės įvertinti, ar bus pasiektas vienas konsolidavimo tikslų – mažinti priežiūros naštą ūkio subjektams.
23. Kadangi priežiūros naštos dydis ūkio subjektams nėra vienu nagrinėtu atveju nebuvo apskaičiuotas nei prieš PI konsolidavimą, nei po jo, apskaičiavome VERT, LTSA priežiūros kainą jų prižiūrimiems ūkio subjektams iki ir po šių institucijų konsolidavimo. Darėme prielaidą, kad šis rodiklis galėtų būti matuojamas atsižvelgiant į patikrinimų skaičių, jų trukmę ir finansinius išteklius, kurių netenka ūkio subjektai dėl PI veiklos (ataskaitinio laikotarpio vidutinis valandinis statistinis šalies darbo užmokestis, įskaitant darbo vietos sąnaudas) (1 lentelė).

**1 lentelė.** VERT ir LTSA priežiūros kaina jų prižiūrimiems ūkio subjektams, Eur

Priežiūros institucija	Ataskaitinis laikotarpis	Patikrinimų skaičius, vnt.	Vidutinė patikrinimo trukmė, val.****	Priežiūros institucijos per ataskaitinį laikotarpį visų atliktų ūkio subjektų patikrinimų trukmė, val.	Ataskaitinio laikotarpio vidutinis statistinis šalies darbo užmokestis, įskaitant darbo vietos sąnaudas (Eur / val.)*	Priežiūros institucijos vykdomų patikrinimų sukeliama našta ūkio subjektams, Eur	Pastaba
1	2	3	4	5	6	7=5*6	8
VERT***	2017 m.	5 376	6,46	34 728,96	9,52	330 619,70	Apskaičiuota techninių patikrinimų našta
	2018 m.	6 435	5,97	38 416,95	10,09	387 627,03	
	2019 m. I pusm.	3 355	5,02	16 842,10	10,09**	169 936,79	
	2019 m. II pusm.	1 002	7,05	7 064	10,09**	71 275,76	
LTSA***	2017 m.	1 067	8,50	9 069,50	8,89	80 627,86	Apskaičiuota geležinkelio ir kelių transporto priežiūros sričių našta
	2018 m.	766	12,59	9 641	9,77	94 192,57	
	2019 m.	719	10,47	7 524,50	9,77**	73 514,37	

\* Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalas <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?indicator=S3R0083#/>.

\*\* 2018 m. duomenys.

\*\*\* VERT konsoliduota nuo 2019-07-01, LTSA konsoliduota nuo 2017-12-01.

\*\*\*\* Vidutinės VERT patikrinimo trukmės duomenis pateikė VERT, o LTSA šis rodiklis apskaičiuotas kaip 5 ir 3 stulpelių santykis.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal PI pateiktus duomenis ir Statistikos departamento skelbiamą informaciją

24. Kaip matyti iš 1 lentelės, po VERT konsolidavimo, 2019 m. duomenimis, ūkio subjektų patikrinimų skaičius sumažėjo 70 proc. (nuo 3 355 iki 1 002, pagrindinė priežastis – ne konsolidavimas, o naujų teisės aktų reikalavimų pritaikymas nuo 2019-07-01, tačiau konsolidavimas paspartino sprendimų priėmimą), vidutinis patikrinimui skiriamas laikas išaugo 40 proc. (nuo 5,02 iki 7,05 val.), prižiūrimiems ūkio subjektams tenkanti priežiūros kaina 2019 m. duomenimis sumažėjo nuo 170 tūkst. Eur (I pusm.) iki 71,3 tūkst. Eur (II pusm.). Rezultatai rodo, kad priežiūros kainą prižiūrimiems ūkio subjektams galima mažinti ne tik konsoliduojant priežiūros institucijas, bet ir kitais būdais gerinant jų veiklą.
25. Kaip matyti iš 1 lentelės, po LTSA konsolidavimo, 2018 m. duomenimis, geležinkelio ir kelių transporto srities ūkio subjektų patikrinimų skaičius mažėjo 28 proc. (nuo 1 067 iki 766), tačiau jiems skiriamas vidutinis vieno patikrinimo laikas, lyginant su Valstybine geležinkelio

inspekcija ir Valstybine kelių transporto inspekcija, išaugo 48 proc. (nuo 8,5 iki 12,59 val.). Prižiūrimiems ūkio subjektams tenkanti priežiūros kaina, 2018 m. duomenimis, padidėjo 17 proc. (nuo 81 tūkst. iki 94 tūkst. Eur). 2019 m. stebimas šio rodiklio sumažėjimas iki 74 tūkst. Eur (9 proc. lyginant su 2017 m., 22 proc. – su 2018 m.).

#### Susisiekimo ministerijos nuomonė<sup>47</sup>

L TSA po konsolidacijos iš esmės pakeitė savo misiją ir viziją ir tapo įstaiga, kurios pagrindinis tikslas – eismo saugumo didinimas. Po įstaigų konsolidavimo ir nuo priežiūros orientuojantis į eismo saugą buvo ženkliai sumažinta fizinių patikrinimų keliuose, techninių apžiūrų stotyje ir šie resursai skirti eismo saugai gerinti tiriant eismo įvykius. Buvo pradėti analizuoti kelių transporto eismo įvykiai, kuriuose žūsta ar yra sunkiai sužeidžiami eismo dalyviai.

## 2.2. Biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumui įvertinti turi būti skiriamas didesnis dėmesys

26. PI konsolidavimu siekiama<sup>48</sup> didinti biudžeto lėšų, skirtų jų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą.
27. Laikėmės nuostatos, kad yra sudarytos prielaidos įvertinti biudžeto lėšų, skirtų priežiūros institucijų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą po konsolidavimo, jei yra apskaičiuoti planuojami sutaupymai (nauda) ir galimi jų jungimo kaštai dėl konsolidavimo<sup>49</sup>.
28. Išnagrinėję visus Konsolidavimo plane numatytus 10 PI konsolidavimo atvejų nustatėme, kad sudarytos nepakankamos prielaidos įvertinti biudžeto lėšų, skirtų jų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą, nes šešiais atvejais nei sutaupymai, nei jungimo kaštai nebuvo apskaičiuoti. Apskaičiuota visų SAM srities (įskaitant ir LPT jungimą prie NTAKD) atliekamų pertvarkų konsolidavimo nauda bendrai, neišskiriant jungimų pagal Konsolidavimo planą (siekiama atlikti penkias pertvarkas, dvi iš jų – pagal planą). Dėl to nėra galimybės įvertinti pagal konkrečius atvejus apskaičiuotus planuojamus sutaupymus ir galimus jungimo kaštus. Likusiais dviem konsolidavimo atvejais skaičiavimai buvo atlikti (2 lentelė).

**2 lentelė.** Kai kurių konsolidavimo atvejų apskaičiuoti planuojami sutaupymai ir galimi jungimo kaštai

Priežiūros institucija	Konsoliduota	Planuojamas sutaupymas, mln. Eur	Galimi jungimo kaštai, mln. Eur	Pastabos
VERT	Nuo 2019-07-01	2,5 <sup>50</sup>	1,6 <sup>51</sup>	Faktinis sutaupymas bus skaičiuojamas, kai bus įgyvendinti sistemų sujungimo darbai, peržiūrėti sutartiniai įsipareigojimai, išgrynintos funkcijos, peržiūrėti vidiniai procesai.

<sup>47</sup> Susisiekimo ministerijos 2020-02-26 raštas Nr. 2-954.

<sup>48</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/prieziuros-instituciju-konsolidavimas>.

<sup>49</sup> Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintas Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašas, 4 p.; Vyriausybės 2018-05-16 nutarimu Nr. 495 patvirtintos Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairės, 8–10 p.; PI konsolidavimo tikslas; 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3, 2.1. rekomendacija.

<sup>50</sup> Dėl bendrų funkcijų optimizavimo – apie 552,2 tūkst. Eur, dėl naujos institucijos perkėlimo į kitas patalpas – 277,2 tūkst. Eur, perėjimas prie bendros tarybos finansavimo sistemos iš rinkos dalyvių, kai Energetikos inspekcija buvo finansuojama iš valstybės biudžeto (šios lėšos nebus skiriamos iš biudžeto naujai PI) – 1 646 tūkst. Eur.

<sup>51</sup> Reorganizavimo kaštai apie 839,9 tūkst. Eur (dokumentų valdymo sistemos sujungimas, darbuotojų sukauptas atostogų rezervas ir išeitinės išmokos, turto perregistravimas ir kt.), investiciniai kaštai apie 320,2 tūkst. Eur (atitiktis REMIT reikalavimams ir kt.), prieiga per internetą: [http://lrv.lt/uploads/main/meetings/docs/1042736\\_imp\\_9ac6bab29cd47a291498f3cf3d99de4d.pdf](http://lrv.lt/uploads/main/meetings/docs/1042736_imp_9ac6bab29cd47a291498f3cf3d99de4d.pdf).

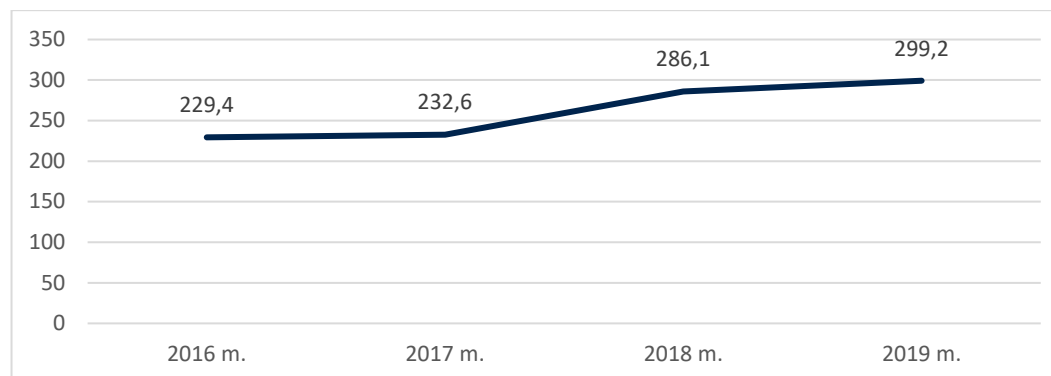
Priežiūros institucija	Konsoliduota	Planuojamas sutaupymas, mln. Eur	Galimi jungimo kaštai, mln. Eur	Pastabos
VAT ir VMVT	Ne	0,1 <sup>52</sup>	2,8 <sup>53</sup>	Manoma, kad toks jungimas, nevisapusiškai įvertinus visas lėšų poreikio aplinkybes, neužtikrintų efektyvaus biudžeto lėšų panaudojimo.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal subjektų pateiktą informaciją

Neskaičiuojant konsoliduojamų institucijų planuojamų sutaupymų (naudos) ir galimų jungimo kaštų bus sudėtinga įvertinti, ar pasiekiamas vienas tikslų – didinti biudžeto lėšų, skirtų PI veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą.

29. Pažymėtina, kad valstybėje ir toliau nėra skaičiuojama, kiek kainuoja ūkio subjektų veiklos priežiūra. Siekdami įvertinti, ar įgyvendinant Konsolidavimo plano sprendimus kinta ūkio subjektų veiklos priežiūros kaina, remdamiesi atlikto audito rezultatais<sup>54</sup>, preliminariai apskaičiavome ją (4 priedas). Taigi ši priežiūra valstybei 2016 m. kainavo 229,4 mln., o 2017 m. – 232,6 mln. Eur<sup>55</sup>. Palyginę 2016–2019 m. duomenis pastebėjome, kad, nepaisant to, kad PI skaičius mažėja, optimizuojamos jų funkcijos, ūkio subjektų veiklos priežiūrai skiriamos lėšos 2019 m., lyginant su 2016 m., išaugo 69,8 mln. Eur (30 proc.) (3 pav.). Atkreiptinas dėmesys, kad vienas esminių augimui įtakos turėjusių veiksnių – darbo užmokesčio augimas. Preliminari ūkio subjektų veiklos priežiūros kaina, lyginant su visais valstybės biudžeto asignavimais, 2016–2019 m. iš esmės nekito ir sudarė iki 3 proc. visų valstybės biudžeto asignavimų.

3 pav. Ūkio subjektų veiklos priežiūros kaina valstybei 2016–2019 m., mln. Eur



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal PI pateiktus duomenis ir PI viešai skelbiamų biudžeto įvykdymo ataskaitų duomenis

PI konsolidavimu siekiama efektyvesnio biudžeto lėšų panaudojimo, todėl priimant sprendimus ūkio subjektų priežiūros srityje būtina skirti daugiau dėmesio šio tikslo pasiekimui: nustatyti PI priežiūros veiklai keliamus tikslus ir vertinti jų pasiekimui skiriamų biudžeto lėšų naudojimą.

<sup>52</sup> Sutaupymai dėl darbuotojų skaičiaus sumažėjimo ir patalpų.

<sup>53</sup> 1 936 tūkst. Eur – darbo vietų sukūrimas naujose patalpose, 61 tūkst. Eur – išeitinės išmokos, 1 mln. Eur – IS sujungimas, 1,5 mln. Eur – VAT laboratorijos akreditavimas pagal standartus (jos perduodamos naujai PI).

<sup>54</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“, 8 priedas.

<sup>55</sup> Ten pat, 5 psl.

### 3. PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ ATLIEKAMA ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PRIEŽIŪRA IR JŲ VEIKLOS KOORDINAVIMAS IR TOLIAU TOBULINTINI

30. Atlikę valstybinį auditą „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“<sup>56</sup> nustatėme, kad verslo priežiūros sistemoje yra gerųjų praktikų, bet trūko EIM, PI ir ministerijų, kurių valdymo srityje jos veikia, dėmesio PI veiklos gerinimui. Nebuvo vertinama bendra šalies arba tam tikros srities verslo priežiūros būklė ir už ją neatsiskaitoma, todėl nebuvo duomenų, kokią pridėtinę naudą visuomenei, verslui ir valstybei teikia verslo priežiūra, kaip naudojami valstybės ištekliai, kokią priežiūros sritį būtina tobulinti ir pan. Be to, visoms šios sistemos institucijoms trūko efektyvios tarpusavio sąveikos dalijantis informacija apie ūkio subjektus, jų veiklos priežiūros rezultatus, pažangius metodus ir pan.
31. Siekdama spręsti audito metu nustatytas problemas ir įgyvendinti mūsų pateiktą rekomendaciją<sup>57</sup> EIM sukūrė ir 2018 m. pristatė Priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (švieslentės) metodiką<sup>58</sup>. Jos pagrindu periodiškai pradėta vertinti, kaip įgyvendinamos pažangios verslo priežiūros priemonės ir kaip diegiamos kitos moderniosios veiklos praktikos.
32. Pagal Priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (švieslentės) metodiką periodiškai atliekamas išsamus tyrimas padės: identifikuoti esmines ūkio subjektų priežiūros problemas; įvertinti poreikį imtis konkrečių veiksmų jų priežiūrai gerinti; sužinoti apie šiai priežiūrai taikomus aukštus standartus; vertinti priežiūros institucijų pažangą; spartinti ūkio subjektų priežiūros pažangą Lietuvoje<sup>59</sup>.
33. 2018 m. EIM atliko pirmąjį ekspertinį tyrimą – įvertino 56-ių PI pažangumo lygį 2017 m. verslo priežiūros srityje pagal 10 vertinimo kategorijų<sup>60</sup>. Detalūs rezultatai pateikti Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pažangumo vertinimo (švieslentės) 2017 m. ataskaitoje ir 2018 m. gruodžio mėn. pristatyti priežiūros institucijoms. Su vertinimo rezultatais buvo supažindinti Vyriausybės kanceliarijos, Prezidentūros, Seimo ir Valstybės kontrolės atstovai<sup>61</sup>.
34. Antrąjį ekspertinį tyrimą EIM turėjo atlikti iki 2019-12-15<sup>62</sup>. Atsižvelgę į tai planavome vertinti, ar duoda naudą remiantis šio vertinimo rezultatais teikiamos rekomendacijos, organizuojami mokymai<sup>63</sup>, t. y., PI priežiūros veikla pagal švieslentei naudojamus vertinimo kriterijus gerėja 2

<sup>56</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3, antroji išvada.

<sup>57</sup> Ten pat, 2.3 rekomendacija; prieiga per internetą: [https://www.vkontrole.lt/atviri\\_duomenys\\_rekomendacijos.aspx](https://www.vkontrole.lt/atviri_duomenys_rekomendacijos.aspx).

<sup>58</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/svieslente>.

<sup>59</sup> Ten pat.

<sup>60</sup> Vertinimo kategorijos: 1. veiklos rodikliai; 2. rizikos vertinimas ir valdymas; 3. kontroliniai klausimynai; 4. tikrinimų vykdymas; 5. konsultavimas; 6. privalomos informacijos pateikimas; 7. poveikio priemonių taikymas ir apskundimas; 8. „verslo naujoko“ statusas; 9. mažareikšmiškumas; 10. grįžtamasis ryšys.

<sup>61</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/svieslente>; 2018-03-20 valstybinio audito ataskaitos Nr. VA-2018-P-50-2-3 duomenys apie rekomendacijų įgyvendinimą; prieiga per internetą: [https://www.vkontrole.lt/atviri\\_duomenys\\_rekomendacijos.aspx](https://www.vkontrole.lt/atviri_duomenys_rekomendacijos.aspx).

<sup>62</sup> Konsolidavimo planas, IV d., 5 p.

<sup>63</sup> Viešojo administravimo įstatymas, 36-2 str., Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintas Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo gairių aprašas, 6 ir 7 p.

balais. 2019 m. vertinimas buvo atliktas ne visa apimtimi – atliktas tarpinis vertinimas pagal 3<sup>64</sup> (iš 10) kategorijas, kuriose pažangą įmanoma pasiekti per trumpesnį laiką<sup>65</sup>. Taigi, nebūtų galima objektyviai įvertinti, kaip visa apimtimi PI įgyvendino EIM teiktas rekomendacijas ir kokia padaryta metų pažanga.

35. Atkreiptinas dėmesys, kad viešai skelbiami duomenys apie ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų skaičių yra skirtingi. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos atliktame 2019 m. pažangumo vertinime vertintos 48 PI – visos, kurios, EIM nuomone, atlieka ūkio subjektų veiklos priežiūrą. Vyriausybės nutarimu<sup>66</sup> patvirtintas 54 PI sąrašas, t. y. šešiomis daugiau. Pagrindiniai skirtumai:
- EIM nevertino septynių PI, nurodytų patvirtintame sąrašė: Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos geologijos tarnybos, Valstybės tarnybos departamento, Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Valstybinio turizmo departamento, VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūros. Viena pagrindinių nurodomų priežasčių – priežiūros funkcijos perduotos kitoms institucijoms.
  - EIM papildomai įvertino vieną į patvirtintą PI sąrašą neįtrauktą VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūrą, kuriai pavesta vykdyti visas VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūros (pastaroji įtraukta į PI sąrašą) funkcijas.
36. Svarbu įvertinti priežiūros pokyčius srityje ir imtis atitinkamų veiksmų ją gerinti: mažiau vertės davusių priemonių atsisakyti, sukurti alternatyvas, o veiksmingiausių vykdyti daugiau, skirti joms didesnę finansavimą ir kt.

### 3.1. Trūksta sisteminio požiūrio sprendžiant ankstesnio audito metu nustatytas priežiūros institucijų veiklos problemas

37. Laikėmės nuostatos, kad atlikus minėtą Lietuvos verslo priežiūros sistemos valstybinį auditą nustatytos PI priežiūros veiklos problemos sprendžiamos, jei: ne rečiau kaip vieną kartą per metus EIM vertina priežiūros sistemos būklę (švieslentės metodika)<sup>67</sup>; ne rečiau kaip vieną kartą per metus EIM pateikia rekomendacijas dėl PI veiklos tobulinimo (pagal švieslentės rezultatus)<sup>68</sup>.

#### Švieslentės metodiką reikia tobulinti, kad atspindėtų faktinę priežiūros institucijų veiklą

38. EIM ne rečiau kaip vieną kartą per metus numato vertinti priežiūros sistemos būklę<sup>69</sup> ir ją vertina<sup>70</sup>, tačiau taikoma vertinimo metodika turi trūkumų.

<sup>64</sup> Vertinimo kategorijos: 1. konsultavimas; 2. „verslo naujoko“ statusas; 3. mažareikšmiškumas.

<sup>65</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2020-02-24 raštas Nr. (39.1-42 E)-3-737.

<sup>66</sup> Pagal Vyriausybės 2010-05-04 nutarimu Nr. 511 patvirtintą ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių viešojo administravimo subjektų sąrašą (redakcija, galiojusi nuo 2019-07-10 iki 2020-05-01).

<sup>67</sup> Konsolidavimo planas, IV d. 1 ir 5 p.

<sup>68</sup> Ten pat.

<sup>69</sup> Konsolidavimo planas, IV d. 5 p.

<sup>70</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/svieslente>, PI 2018 m. pažangumo vertinimas iki 2020-01-31 nepaskelbtas.

39. Nustatėme, kad EIM vertina PI pažangių priežiūros priemonių diegimui ir naudojimui reikalingų teisinių, metodinių dokumentų parengimą, turėjimą, bet PI pažangumo vertinimai neatspindi faktinės jų veiklos. Aukštas pozicijas užimančios institucijos veikia ne taip gerai, kaip vertinamos – tai rodo mūsų atlikti ankstesni auditai (pavyzdys).

**Pavyzdžiai, kai PI pagal EIM 2018 m. atliktą pažangumo vertinimą priskiriamos prie pažangiausių, o valstybinio audito rezultatai parodo reikšmingų šių PI vykdomos ūkio subjektų priežiūros veiklos trūkumų**

- VTPSI pažangumo vertinime buvo trečioje vietoje, jos atliekamą ūkio subjektų rizikos vertinimą ir valdymą<sup>71</sup> EIM įvertino aukščiausias balais (10 iš 10 galimų), bet atliktas auditas<sup>72</sup> parodė, kad inspekcija turėdama įdiegtą rizikos vertinimo sistemą (kuri vertinama aukščiausiais balais), planiniams tikrinimams atrenka mažesnės ar vidutinės rizikos statinius net ir tuo atveju, kai rizikos valdymo informacinė sistema juos siūlo stebėti ar ignoruoti.
- Valstybinė darbo inspekcija pažangumo vertinime buvo pirmoje vietoje, jos atliekamą ūkio subjektų rizikos vertinimą ir valdymą EIM įvertino aukščiausias balais (10 iš 10 galimų), tačiau valstybinis auditas<sup>73</sup> atskleidė priežiūros veiklos trūkumų: pasitvirtinti vertinimo kriterijai ne visada pakankamai naudojami atrenkant rizikingiausius subjektus. Nebuvo įvertina ūkio subjektų rizika 95 proc. inspekcijos atliktų patikrinimų. Dėl per didelio atrinkto prižiūrimų ūkio subjektų tikrinimams skaičiaus ir dėl to, kad vadovas gali nuspręsti, ką tikrinti, rizikingiausi ūkio subjektai gali nepatekti į tikrinimus.

40. Pažangumo vertinimas (švieslentė) laikytinas gerosios praktikos pavyzdžiu, tačiau būtina ne tik tikrinti institucijų parengtus EIM reikalaujamus dokumentus priežiūrai vykdyti, bet siekti objektyviai įvertinti, kaip faktiškai vykdoma ūkio subjektų priežiūra.

## Ne apie visus nustatytus tobulintinus dalykus priežiūros institucijoms teikiamos rekomendacijos

41. Pirmojo ekspertinio vertinimo metu, vertinant PI pateiktus reikalaujamus dokumentus, PI pažangumas buvo įvertintas pagal 10 kategorijų, o kiekviena jų buvo skaidoma į smulkesnius vienetus – kriterijus. Iš viso vertinta pagal 76 kriterijus: 42 pagrindinius, 32 subkriterijus ir 2 papildomus. Kiekvienai kategorijai priskirtas atitinkamas koeficientas, t. y. diversifikuojama kriterijų ar kategorijų įtaka bendram pažangumo (indekso) vertinimui<sup>74</sup>. Tai leidžia kuo tiksliau įvertinti priežiūros institucijas, o nustačius trūkumų – pateikti konkrečias rekomendacijas.
42. EIM ne rečiau kaip vieną kartą per metus pagal švieslentės metodiką atlikusi priežiūros sistemos būklės vertinimą numato teikti ir teikia rekomendacijas PI, kurių veikla tobulintina<sup>75</sup>, bet jos buvo informuotos ne apie visus nustatytus tobulintinus dalykus.

<sup>71</sup> Prižiūrimų ūkio subjektų ir veiklos sričių rizikingumo vertinimas yra pažangi ir būtina praktika, kurios PI privalo laikytis planuodamos ir atlikdamos priežiūros veiksmus. Rizikos vertinimo ir valdymo sistemos sąvoka apima ne tik priemones ir procesus, skirtus ūkio subjektų bei ūkinių veiklų rizikingumo nustatymui, bet ir pagal rizikingumo nustatymo išvadas parinktas priežiūros priemones ir veiksmus, skirtus efektyviai valdyti pasekmes tų ūkio subjektų veiksmų bei ūkinių veiklų tipų, kurie sukelia didžiausią pavojų priežiūros institucijos saugomoms visuomenei svarbioms vertybėms (prieiga per internetą (2020-02-21): [http://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/%C5%A0vieslent%C4%97s%20ataskaita\(1\).pdf](http://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/%C5%A0vieslent%C4%97s%20ataskaita(1).pdf), 18–19 psl.).

<sup>72</sup> 2019-06-07 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2 „Statybos leidimų išdavimas ir statybos proceso atitiktis nustatytiems reikalavimams“.

<sup>73</sup> 2019-10-09 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-7 „Kaip Valstybinė darbo inspekcija užtikrina saugų ir legalų dalyvavimą darbo rinkoje“.

<sup>74</sup> Prieiga per internetą (2020-02-21): <http://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/svieslente>.

<sup>75</sup> Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pažangumo vertinimas (švieslentė), 2017 m. ataskaita, Pokyčių ūkio subjektų veiklos priežiūros srityje 2018–2021 m. planas, 1 priemonė, 44 psl., prieiga per internetą

43. Nėra aišku, kokiais kriterijais vadovaujantis vienais atvejais rekomendacijos dėl vertinimo metu nustatytų trūkumų yra teikiamos, o kuriais ne. Iš nagrinėtos 21 PI (iš 56 vertintų pagal metodiką) 11-ai (arba 52 proc.) rekomendacijos nepateiktos, nors jų veikloje nustatyta trūkumų pagal 24 proc. (18 iš 76) vertinimo kriterijų (pavyzdys).

---

**PI, kurių veikloje nustatyta priežiūros veiklos trūkumų, bet rekomendacijų nepateikta, pavyzdžiai**

- Vertinant patikrinimus, kuriais nustatomi didžiausi rizikos atvejai, gali būti skiriamas 1 balas, kai tokių patikrinimų yra daugiau nei 50 proc., ir 0 balų – kai mažiau nei 50 proc. Peržiūrėję audito metu vertintų PI balus nustatėme, kad Valstybinio turizmo departamento<sup>76</sup> šių patikrinimų dalis sudarė 40 proc., AVNT jų neskaiciuoja. Abi institucijos įvertintos 0 balų, bet joms EIM neteikė rekomendacijos nei dėl šio rodiklio vertinimo, nei dėl rizikingiausių atvejų vertinimo užtikrinimo.
  - Valstybinio turizmo departamento ir AVNT grįžtamojo ryšio rodiklio<sup>77</sup> subkriterijai įvertinti 0 balų, tačiau pateiktos ne konkrečios, o bendrojo pobūdžio rekomendacijos, kurios atitinkamai institucijai padėtų gerinti veiklą šioje srityje.
- 

44. Siekiant pokyčių ūkių subjektų veiklos priežiūros srityje visoms priežiūros institucijoms, dėl kurių veiklos nustatyta trūkumų, turi būti teikiamos rekomendacijos ją tobulinti. Atliekant pažangumo vertinimą, kiekviena PI vertinama individualiai, todėl ir rekomendacijas joms tikslinga teikti individualias, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus. Neskiriant individualaus dėmesio kiekvienai, pati PI gali nepakankamai dėmesio skirti veiklai tobulinti ir nustatytos problemos jos veikloje ir toliau išliks. Tinkamas ir nuolatinis dėmesys pažangumo vertinimo rezultatams sudarytų galimybę tobulinti PI veiklą.

### Priežiūros institucijos, kurių pažanga vertinama silpniausiai, per mažai dėmesio skiria EIM organizuojamiems mokymams

45. Ankstesnio audito metu<sup>78</sup> esame atkreipę EIM dėmesį, kad 44 proc. PI nepakanka arba iš viso nesiūlomi mokymai priežiūros darbuotojams, 39 proc. kyla sunkumų užtikrinti jų kompetenciją ir profesionalumą.
46. PI pažangumo vertinimo rezultatai – viena priemonių, parodančių PI priežiūros specialistų kompetencijos trūkumus ir leidžiančių identifikuoti mokymų poreikio specifiškumą, orientuotą į PI veiklos tobulinimą.
47. Laikėmės nuostatos, kad PI darbuotojų, vykdančių ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas, kompetencija didinama, jei EIM vykdo mokymus ne rečiau kaip kartą per metus atsižvelgiant į PI priežiūros veiklos vertinimo rezultatus (švieslentė)<sup>79</sup>.
48. EIM mokymus vykdo ne rečiau kaip kartą per metus, tačiau žemais balais pagal 2018 m. PI priežiūros veiklos pažangumo (švieslentės) vertinimo rezultatus įvertintosios per mažai

---

(2020-02-21):

[https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/%C5%A0vieslent%C4%97s%20ataskaita\(1\).pdf](https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/%C5%A0vieslent%C4%97s%20ataskaita(1).pdf).

<sup>76</sup> Panaikintas nuo 2019-01-01.

<sup>77</sup> Grįžtamojo ryšio rodiklis nusako, ar apklausomis siekiama išsiaiškinti ir vertinti, kokios institucijų teikiamos informacijos ūkio subjektams labiausiai trūksta, ar ūkio subjektai susiduria su korupcijos apraiškomis, kurie teisės aktų reikalavimai yra nepagrįsti, neproporcingi, ar vertinamas kontrolinių klausimynų naudingumas, ar apklausomis vertinama konsultacijų pirmais veiklos metais nauda.

<sup>78</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3, 40 psl.

<sup>79</sup> Konsolidavimo planas, IV d. 2 ir 3 p.

dėmesio skiria tam, kad EIM organizuojamuose tiksliniuose priežiūros specialistų mokymuose dalyvautų jų darbuotojai (3 lentelė).

**3 lentelė.** PI darbuotojų dalyvavimas kokybiško konsultavimo mokymuose<sup>80</sup>, 2019 m.

Eil. Nr.	Priežiūros institucija	Balas už konsultavimą (pagal švieslentės 2018 m. vertinimą)	PI nurodytas darbuotojų poreikio skaičius dalyvauti mokymuose	Faktiškai mokymuose dalyvavęs darbuotojų skaičius	Poreikio ir faktiškai mokymuose dalyvavusių darbuotojų santykis (proc.)
1.	Valstybinė kainų energetikos kontrolės komisija <sup>81</sup>	4,8	11	14	127
2.	Valstybinė dokumentų technologinės apsaugos tarnyba	2,6	2	0	0
3.	VĮ Lietuvos prabavimo rūmai	3,6	4	2	50
4.	Lietuvos metrologijos inspekcija	2,4	11	2	18
5.	Lošimų priežiūros tarnyba prie FM	2,1	7	5	71
6.	Radiacinės saugos centras	3	1	0	0
7.	Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija	3,6	7	4	57
8.	Nacionalinis transplantacijos biuras prie SAM	2,8	0	0	0
9.	Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūrai veiklos tarnyba prie SAM	2,6	7	12	171
10.	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba	3,8	18	16	89

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal EIM pateiktus duomenis (2019-10-31).

49. Iš audito metu atsiųstos vertinti 21 PI (iš 56), 10-ies konsultavimo veikla įvertinta silpnai (jos gavo nuo 2,1 iki 4,8 balo iš 10 galimų). Kaip matyti iš 3 lentelės, EIM organizuotuose kokybiško konsultavimo mokymuose tik keturios mokymams skyrė dėmesio ir aktyviai juose dalyvavo, o likusios šešios (60 proc.) kvalifikacijos tobulinimui skyrė pernelyg mažai dėmesio: trijų (30 proc.) specialistai mokymuose nedalyvavo, kitų trijų (30 proc.) dalyvavimas, lyginant su visu išreikštu poreikiu, buvo 18–57 proc.
50. EIM tikslas – pagal tris tikslines programas (kaina 235 tūkst. Eur) iki 2020 m. lapkričio mėn. išmokyti 3 500 darbuotojų (vienas asmuo gali dalyvauti tik vienuose mokymuose). Pagal EIM pateiktus<sup>82</sup> duomenis, iš viso per 2019 m. pagal tris programas organizuota 170 seminarų, kuriuose dalyvavo 2 200 (arba 63 proc.) PI specialistų. Taigi, mokymai vyksta palyginti dažnai (ne rečiau kaip kartą per metus), bet, kaip rodo audito rezultatai, PI, kurių pažanga vertinama silpniausiai, per mažai jiems skiria dėmesio.
51. Siekiant užtikrinti aukštą priežiūros specialistų kompetencijų priežiūros srityje lygį, siūlome imtis priemonių, padėsiančių tobulinti jų kvalifikaciją. Prioritetinės priemonės pirmiausia turėtų būti nukreiptos į tų institucijų priežiūros specialistus ir į tas sritis, kuriose pažanga (pagal švieslentės vertinimo rezultatus) vertinama silpniausiai.

<sup>80</sup> „Kokybiško konsultavimo įgūdžių tobulinimas ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančioje institucijoje“, trukmė 8 ak. val.

<sup>81</sup> Prie Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos prijungta Valstybinė energetikos inspekcija. Nuo 2019-07-01 konsoliduotos institucijos pavadinimas – Valstybinė energetikos reguliavimo taryba.

<sup>82</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2020-02-28 raštas Nr. (39.1-42)-3-770.

52. Organizuojant mokymus tikslinga įvertinti galimybę juos orientuoti į analitinių kompetencijų ugdymą, nes jų svarba pabrėžiama Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 m. programoje<sup>83</sup>.

### 3.2. Priežiūros institucijų tarnybinis bendradarbiavimas plėtojamas, tačiau vis dar turi trūkumų

53. PI bendradarbiavimas ir koordinavimas yra svarbus įrankis siekiant visus ūkio subjektų priežiūros sistemos dalyvius įtraukti į jos tobulinimą.
54. Ankstesnio audito metu<sup>84</sup> nustatėme, kad tobulintinas institucijų tarpusavio bendradarbiavimas keičiantis informacija apie tikrinamų ūkio subjektų veiklą, patikrinimų rezultatais, dalijantis gerąja praktika, patirtimi naudojant pažangius priežiūros metodus. Nesprendžiant bendradarbiavimo problemų, nemažinama administracinė ir priežiūros našta ūkio subjektams ir netaupomi valstybės ištekliai.
55. Laikėmės nuostatos, kad priežiūros institucijų tarnybinis bendradarbiavimas plėtojamas, jei: sukurta Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema (toliau – PAIS) dalintis informacija apie tikrinamus ūkio subjektus<sup>85</sup>; ne rečiau kaip vieną kartą per metus PI dalijasi gerąja priežiūros atlikimo praktika<sup>86</sup>.
56. XVII Vyriausybės programos įgyvendinimo plane<sup>87</sup> numatyta didinti verslo priežiūros institucijų veiklos efektyvumą, užtikrinant, kad bus pasiektas tikslas (apsaugotas saugomas gėris), ir mažinant priežiūros našta verslui. Šiuo tikslu iki 2020 III ketv. turi būti suprojektuota PAIS.
57. Audito metu nustatėme, kad PAIS projektą planuojama baigti 2021 m. II ketv., t. y. vėliau, nei numatyta Vyriausybės programos įgyvendinimo plane<sup>88</sup>. Projekto vertė – 7,2 mln. Eur. Iki 2019-09-30 panaudota 188 tūkst. Eur (2,6 proc. visų numatytų lėšų). Patvirtinti PAIS nuostatai<sup>89</sup> ir informacinės sistemos duomenų saugos nuostatai<sup>90</sup>.
58. Siekiant aukštesnio PI tarpusavio bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo, PI neturi laukti, kol bus sukurta PAIS. Jos turi būti aktyvios ir imtis iniciatyvos keistis informacija, susijusia su tikrinamų ūkio subjektų veiklos rizikingumu, patikrinimų duomenimis, mokytis iš kitų PI dalijantis priežiūros veiklos gerinimo praktika.
59. Sukurtas PI dalinimosi gerąja praktika įrankis – Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo ekspertų komisija. Jos funkcijos – teikti ekspertų komisijos veikloje nedalyvaujančioms institucijoms reikalingą tarnybinę pagalbą, inicijuoti ir įgyvendinti

<sup>83</sup> Vyriausybės 2012-02-07 nutarimu Nr. 171 patvirtinta Viešojo valdymo tobulinimo 2012–2020 metų programa, 13.3.3 p.

<sup>84</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3, 2.2 poskyris.

<sup>85</sup> Vyriausybės 2010-05-04 nutarimas Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“, 4.4 p.

<sup>86</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3, 2.5 rekomendacija.

<sup>87</sup> Vyriausybės 2017-03-13 nutarimu Nr. 167 patvirtintas Vyriausybės programos įgyvendinimo planas, 3.2.3 darbas.

<sup>88</sup> Ten pat, 3.2.3 darbo 2 p.

<sup>89</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministro 2019-09-23 įsakymu Nr. 4-542 patvirtinti Priežiūrą atliekančių institucijų informacinės sistemos nuostatai.

<sup>90</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministro 2019-09-23 įsakymu Nr. 4-543 patvirtinti Priežiūrą atliekančių institucijų informacinės sistemos duomenų saugos nuostatai.

priežiūros institucijų keitimosi geraja priežiūros funkcijų atlikimo ir optimizavimo praktika priemonės ir kt.<sup>91</sup>

60. EIM imasi iniciatyvos ir skatina gerosios praktikos sklaidą, bet trūksta kitų ministerijų, kurių reguliavimo srityje veikia PI, ir pačių PI įsitraukimo. Audito metu nustatėme, kad ekspertų komisija 2018–2019 III ketv. rinkosi į penkis posėdžius, tačiau juose dviejų (iš paskirtų 17) institucijų (arba 12 proc.) atstovai nedalyvavo nė vieno karto, keturių institucijų (23 proc.) – tik vieną kartą (4 lentelė).

**4 lentelė.** Institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo ekspertų komisijos narių dalyvavimas posėdžiuose

Eil. Nr.	Institucija, kurios atstovas sudaro ekspertų komisiją <sup>92</sup>	2017-12-21 posėdis	2018-01-05 posėdis	2018-03-08 posėdis	2019-04-11 posėdis	2019-08-08 posėdis
1.	Ekonomikos ir inovacijų ministerija (ekspertų komisijos vadovas)	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
2.	Aplinkos apsaugos agentūra	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne
3.	Lietuvos pramonininkų konfederacija	Taip	Ne	Taip	Ne	Taip
4.	Aplinkos ministerija	Ne	Ne	Taip	Ne	Ne
5.	Finansų ministerija	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
6.	Sveikatos apsaugos ministerija	Ne	Taip	Taip	Ne	Taip
7.	Teisingumo ministerija	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
8.	Valstybinės darbo inspekcija	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
9.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	Ne	Ne	Ne	Ne	Taip
10.	Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba	Taip	Ne	Ne	Ne	Ne
11.	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
12.	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas	Taip	Taip	Ne	Taip	Taip
13.	Lietuvos transporto saugos administracija	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
14.	Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
15.	Valstybinės mokesčių inspekcija	Taip	Ne	Taip	Taip	Ne
16.	Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcija	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip
17.	Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnyba	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal ekspertų komisijos posėdžių protokolus

61. Ekspertų komisijoje dalyvauja 15 (iš 54) PI atstovai (tiesiogiai ar per netiesioginius atstovus) (pavyzdys).

<sup>91</sup> Vyriausybės 2010-05-04 nutarimas Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“, 4.2 p.

<sup>92</sup> Ten pat, 2 p.

**Pavyzdžiai, kai į ekspertų komisiją įtraukti atstovai ne visų institucijų, kurioms atskaitingos PI**

2019-01-01 buvo 54 PI: 39-ios veikė 12-os (iš 14-os) ministerijų reguliavimo srityje, septynios – Vyriausybės, penkios – Seimo, trys asociacijos (vykdančios priežiūros funkcijas), tačiau į komisiją įtraukti atstovai ne visų institucijų, kurioms atskaitingos PI:

- keturių (iš 12) ministerijų (Energetikos, Kultūros, Žemės ūkio ir Švietimo, mokslo ir sporto), turinčių savo reguliavimo srityje 10 (iš 39) PI;
- Seimo, turinčio savo reguliavimo srityje penkias PI;
- trijų asociacijų, vykdančių priežiūros funkcijas.

Manome, kad PI, kurių sričių atstovų ekspertų komisijoje nėra, nepasinaudoja visomis galimybėmis perimti gerosios praktikos sklaidą.

**EIM nuomonė<sup>93</sup> dėl ekspertų komisijos sudėties**

Ekspertų komisijos sudėtis periodiškai keičiama, atsižvelgiant į verslo priežiūros srities pokyčius (pvz., jei institucijos pažangumo lygis aukštas, turi naujų iniciatyvų, konsoliduoja didžiąją dalį tam tikros srities priežiūros funkcijų ir pan.). Dirbtinai plečiamas komisijos narių ratas apsunkintų darbinės diskusijas, pernelyg ilgai užtruktų tam tikrų metodinių dokumentų derinimas, galbūt atsirastų nepageidaujamas institucijų pasyvumas, priešiškus (jei versime dalyvauti) ir pan.

62. Svarbu paminėti, kad ankstesnio audito<sup>94</sup> metu taip pat buvo nustatyta ekspertų komisijai pavestos gerosios praktikos sklaidos trūkumų. Šio audito rezultatai rodo, kad situacija iš esmės nepasikeitė. Taigi siekiant geresnių priežiūros institucijų veiklos rezultatų turėtų būti skiriamas didesnis dėmesys jų bendradarbiavimui.

<sup>93</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2020-02-28 raštas Nr. (39.1-42)-3-770.

<sup>94</sup> 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3, 2.2 poskyris.

# REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data*
1	Siekiant, kad ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų pertvarkos sprendimai sudarytų prielaidas optimizuoti priežiūros funkcijų pasiskirstymą ir apimtis, imtis priemonių, kad būtų įvertinta esama situacija (kurias funkcijas naudingiau vykdyti privatus sektorius, nevyriausybines ar kitos organizacijos, kurias būtų galima palikti savireguliacijai, kurias galėtų vykdyti tik savivaldybės, o kurias – valstybės institucijos; taip pat turėtų būti įvertinta priežiūros institucijų kuriama priežiūros našta, priežiūros institucijų priežiūros veiklai keliami tikslai ir jiems pasiekti reikalingos biudžeto lėšos ir pan.), ir, atsižvelgus į rezultatus, pateikti Vyriausybei siūlymus, pagrįstus kaštų ir naudos analize, dėl tolimesnių pertvarkos sprendimų tikslingumo ir reikalingumo.	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	Parengti metodines gaires, kuriomis vadovaujantis būtų vertinami siūlymai konsoliduoti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančias institucijas ir (ar) jų atliekamas priežiūros funkcijas perduoti privačiam sektoriui, nevyriausybiniams ir (ar) kitoms organizacijoms, savivaldybėms ar palikti savireguliacijai.	2021 m. IV ketv.
2	Siekiant ūkio subjektų veiklą prižiūrinčių institucijų konsolidavimo tikslo – optimizuoti priežiūros našta ūkio subjektams:			
2.1	apibrėžti, kas yra laikoma priežiūros našta, ir nustatyti, kaip ji apskaičiuojama;	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	Parengti priežiūros naštos skaičiavimo metodiką.	2021 m. III ketv.
2.2	užtikrinti, kad priežiūros institucijos ją skaičiuotų ir būtų taikomas minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principas.	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	Parengti ir į Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pažangumo (švieslentės) vertinimą įtraukti kriterijus, skirtus vertinti, ar šios institucijos taiko minimalios ir proporcingos priežiūros naštos principą. Teikti atitinkamas rekomendacijas priežiūros institucijoms.	2022 m. II ketv.
3	Siekiant, kad priežiūros institucijų ir (ar) jų priežiūros funkcijų konsolidavimas būtų rezultatyvus, periodiškai vertinti ir prižiūrėti ūkio subjektų priežiūros institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo rezultatus / tikslų pasiekimą ir, esant nepasiektiems rezultatams / tikslams, apie tai informuoti Vyriausybę ir teikti siūlymus dėl tolimesnių veiksmų.	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	1. Parengti metodines gaires, pagal kurias konsoliduotos priežiūros institucijos įvertintų savo veiklos pokyčius iki ir po konsolidavimo proceso. 2. Remiantis Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pažangumo (švieslentės) vertinimo duomenimis, įvertinti konsoliduotos (-ų) institucijos (-ų) vykdomos priežiūros veiklos ir diegiamų priemonių pokyčius. 3. Apibendrintas vertinimo išvadas (pagal 3.1 ir 3.2 priemonių rezultatus) ir siūlymus dėl konsoliduotos institucijos veiklos tobulinimo tikslingumo teikti Vyriausybei.	2023 m. I ketv.
4	Siekiant užtikrinti nuolatinį ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų vykdomos priežiūros veiklos	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	1. Atnaujinti Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pažangumo (švieslentės) vertinimo metodiką.	2020 m. III ketv.

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijos įgyvendinimo ir informavimo apie įgyvendinimą data*
	gerėjimą ir tai, kad atliekamas priežiūros sistemos būklės vertinimas būtų kuo objektyvesnis ir parodytų faktinę būklę, patobulinti priežiūros institucijų pažangumo vertinimo (švieslentės) metodiką (aiškiai apibrėžti vertinimo kriterijų skyrimą, užtikrinti, kad būtų vertinami ne tik kriterijų nustatymai, bet ir jų įgyvendinimas, rekomendacijos teikiamos visoms priežiūros institucijoms, kurių veiklos trūkumų nustatoma).		2. Atlikus 2020 m. ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pažangumo (švieslentės) vertinimą, visoms joms pateikti aktualias rekomendacijas dėl veiklos tobulinimo.	2021 m. I ketv.
5	Siekiant užtikrinti aukštą priežiūros specialistų kompetencijų lygį, imtis priemonių, padėsiančių tobulinti specialistų kvalifikaciją priežiūros srityje. Prioritetinės priemonės pirmiausia turėtų būti nukreiptos į tų institucijų priežiūros specialistus ir į tas sritis, kuriose pažanga (pagal švieslentės vertinimo rezultatus) vertinama silpniausiai.	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	1. Papildyti Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pažangumo (švieslentės) vertinimo metodiką įpareigojimu Ekonomikos ir inovacijų ministerijai metinius pažangumo vertinimo rezultatus individualiai aptarti su mažiausią pažangą padariusiomis institucijomis. 2. Periodiškai organizuoti renginius, skirtus tobulinti žemiausią pažangą padariusių priežiūros institucijų veiklą ir priežiūros specialistų kompetencijas.	2021 m. I ketv.
6	Siekiant užtikrinti, kad ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų bendradarbiavimas, pažangių priežiūros priemonių ir gerosios jų taikymo praktikos sklaida būtų kuo platesnė ir naudingesnė, imtis priemonių, kad visoms institucijoms būtų sudarytos sąlygos dalyvauti bendradarbiavimo grupėse (susitikimuose).	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	1. Parengti Vyriausybės 2010-05-04 nutarimo Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“ pakeitimo projektą, jame numatyti platesnes Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir priežiūros institucijų bendradarbiavimo formas ir gerosios praktikos sklaidos priemones. 2. Organizuoti du visoms priežiūros institucijoms skirtus renginius, kuriuose būtų pristatomos pažangių priežiūros priemonių ir gerosios jų taikymo praktikos aktualijos.	2021 m. III ketv.

\* – priemonės ir terminus rekomendacijoms įgyvendinti pateikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:

Verslo priežiūros politikos skyriaus vedėjas Aidas Kuolas

Tel. (8 706) 64634, el. p. Aidas.Kuolas@eimin.lt

Ekonomikos audito departamento direktorius

Julius Lukošius

Vyriausioji valstybinė auditorė

Kristina Vaivadienė

# PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos  
„Ūkio subjektų veiklos priežiūrą  
atliekančių institucijų  
konsolidavimas“  
1 priedas

## Santrumpos ir sąvokos

**AM** – Aplinkos ministerija

**AVNT** – Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Finansų ministerijos

**EBPO** – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

**EIM** – Ekonomikos ir inovacijų ministerija

**FM** – Finansų ministerija

**LPT** – Lošimų priežiūros tarnyba prie Finansų ministerijos

**LTSA** – Lietuvos transporto saugos administracija

**NTAKD** – Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas

**NVSC** – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras

**PI** – ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekanti (-ios) institucija (-os)

**RSC** – Radiacinės saugos centras

**SAM** – Sveikatos apsaugos ministerija

**SPSC** – VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centras

**ŠMSM** – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

**TKA** – VŠĮ Transporto kompetencijų agentūra

**VAT** – Valstybinė augalininkystės tarnyba

**VERT** – Valstybinė energetikos reguliavimo taryba

**VMVT** – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

**VTPSI** – Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos

**VTAT** – Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba

**Konsolidavimo planas** – Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių planas, patvirtintas Vyriausybės 2018-12-12 pasitarimo protokoliniu sprendimu.

## Audito apimtis ir metodai

### Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar priimti sprendimai užtikrins, kad ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo tikslai būtų pasiekti.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar konsoliduojant ūkio subjektų priežiūrą atliekančias institucijas sudarytos prielaidos pasiekti konsolidavimo tikslus: optimizuoti funkcijas, mažinti priežiūros našta ir didinti biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumą;
- ar gerėja konsoliduojamų PI vykdoma priežiūros veikla;
- ar tinkamai vykdomas PI konsolidavimas.

Audituojamieji subjektai:

- Ekonomikos ir inovacijų ministerija – formuojanti konkurencingumo didinimo valstybės politiką (palankios aplinkos verslui kūrimo, administracinės ir kitos reguliavimo naštos mažinimo, verslo priežiūros) ir organizuojanti, koordinuojanti bei kontroliuojanti jos įgyvendinimą<sup>95</sup>, koordinuojanti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo plano įgyvendinimą.
- Susisiekimo, Finansų, Aplinkos, Švietimo, mokslo ir sporto, Sveikatos apsaugos, Energetikos ir Teisingumo ministerijos – atsakingos už jų srityje vykdomą ar įvykusį priežiūros institucijų konsolidavimą.

Duomenis rinkome ne tik iš ministerijų, bet ir iš ūkio subjektų veiklą prižiūrinčių institucijų, įtrauktų į Konsolidavimo planą: VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centro, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos, Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos, Valstybinės energetikos reguliavimo tarnybos, Valstybinės dokumentų technologinės apsaugos tarnybos prie Finansų ministerijos, VĮ Lietuvos prabavimo rūmų, Lietuvos metrologijos inspekcijos, Lošimų priežiūros tarnybos prie Finansų ministerijos, Narkotikų, tabako, alkoholio kontrolės departamento, Radiacinės saugos centro, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, Nacionalinio transplantacijos biuro prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūrai veiklos tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos. Taip pat, siekiant įvertinti pokyčius po institucijų konsolidavimo, duomenis rinkome iš Lietuvos transporto saugos administracijos, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos.

<sup>95</sup> Vyriausybės 1998-07-23 nutarimu Nr. 921 patvirtinti Ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuostatai, 7.2 p.

Audito metu vyko diskusijos su ministerijų, priežiūros institucijų atstovais. Atlikome ūkio subjektų veikiančių transporto, turizmo, audito, apskaitos ir bankrotų administravimo srityse apklausą ir esame jiems dėkingi už pateiktus atsakymus bei pasidalijimą turimomis įžvalgomis.

Audituojamas 2018–2019 m. laikotarpis. Siekiant įvertinti pokyčius ir palyginti duomenis, kai kuriais atvejais buvo naudoti ir ankstesnių laikotarpių duomenys.

Kadangi Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių planas iki 2020-01-01, kitaip nei planuota, neįgyvendintas, todėl, kaip buvome suplanavę, neturėjome galimybės įvertinti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo rezultatyvumo. Atsižvelgdami į tai vertinome, ar priimti sprendimai užtikrins, kad būtų pasiekti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo tikslai. Taip pat negalėjome įvertinti priežiūros institucijų veiklos pokyčių, nes Ekonomikos ir inovacijų ministerija buvo planavusi iki 2019-12-15 atlikti priežiūros institucijų pažangos vertinimą, tačiau šis vertinimas buvo atliktas ne pilna apimtimi – atliktas tarpinis vertinimas pagal 3<sup>96</sup> (iš 10) vertinimo kategorijų, kuriose pažangą įmanoma pasiekti per trumpesnį laiką<sup>97</sup>. Taigi, nebūtų galima objektyviai įvertinti, kaip visa apimtimi PI įgyvendino EIM teiktas rekomendacijas bei kokia padaryta metų pažanga.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus<sup>98</sup> ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus<sup>99</sup>.

## Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1. Priežiūros institucijų pertvarkymo sprendimai turi būti nukreipti į priežiūros veiklos gerinimą	<p><u>Dokumentų peržiūra</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių planą.</li> <li>• Viešojo administravimo įstatymą.</li> <li>• LRV nutarimą dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo.</li> <li>• EIM ataskaitą „Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų veiklos konsolidavimas 2014–2016 m.“</li> <li>• LRV pasitarimų protokolus.</li> <li>• Audituotų ministerijų raštus ir teisės aktus dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo.</li> <li>• Priežiūros institucijų veiklos ataskaitas, strateginius veiklos planus.</li> </ul> <p><u>Literatūros analizė</u></p> <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerąją pasaulio praktiką (EBPO 2014 m. ataskaita „Regulatory Enforcement and Inspections“).</li> </ul>	Įvertinti, ar priimti sprendimai sudaro prielaidas optimizuoti PI atliekamas ūkio subjektų priežiūros funkcijas.

<sup>96</sup> Vertinimo kategorijos (2019 m. vertinimas): 1. konsultavimas; 2. „verslo naujoko“ statusas; 3. mažareikšmiškumas.

<sup>97</sup> Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2020-02-24 raštas Nr. (39.1-42 E)-3-737.

<sup>98</sup> Patvirtinta valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymu Nr. V-26.

<sup>99</sup> 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“; prieiga per internetą: <http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<p><u>Pokalbis</u> Bendravome su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Audituotų ministerijų, konsoliduojamų institucijų, Vyriausybės kanceliarijos atsakingais asmenimis.</li> </ul> <p><u>Apklausa</u> Apklausėme:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• 3045 AVNT, LTSA, TKA, VTAT prižiūrimus ūkio subjektus.</li> </ul>	
2. Reikia nustatyti priežiūros institucijų konsolidavimo tikslų pasiekimo vertinimo rodiklius		
2.1. Priežiūros našta ūkio subjektams nevertinama	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• LRV nutarimą dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo.</li> <li>• EIM ataskaitą „Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų veiklos konsolidavimas 2014–2016 m.“</li> <li>• LRV pasitarimų protokolus.</li> <li>• Audituotų ministerijų raštus ir teisės aktus dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo.</li> <li>• Priežiūros institucijų veiklos ataskaitas, strateginius veiklos planus.</li> </ul> <p><u>Literatūros analizė</u> Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerąją pasaulio praktiką (EBPO 2014 m. ataskaita „Regulatory Enforcement and Inspections“).</li> </ul> <p><u>Pokalbis</u> Bendravome su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Audituotų ministerijų, konsoliduojamų institucijų atsakingais asmenimis.</li> </ul> <p><u>Skaičiavimas</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Priežiūros kaina prižiūrimiems ūkio subjektams</li> </ul>	Įvertinti, ar sudarytos prielaidos vertinti PI kuriamą priežiūros našta ūkio subjektams.
2.2. Biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumui įvertinti turi būti skiriamas didesnis dėmesys	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• LRV nutarimą dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo.</li> <li>• EIM ataskaitą „Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų veiklos konsolidavimas 2014–2016 m.“</li> <li>• LRV pasitarimų protokolus.</li> <li>• Audituotų ministerijų raštus ir teisės aktus dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo.</li> <li>• Priežiūros institucijų veiklos ataskaitas, strateginius veiklos planus, biudžeto vykdymo ataskaitas.</li> </ul> <p><u>Literatūros analizė</u> Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerąją pasaulio praktiką (EBPO 2014 m. ataskaita „Regulatory Enforcement and Inspections“).</li> </ul> <p><u>Pokalbis</u> Bendravome su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Audituotų ministerijų, konsoliduojamų institucijų atsakingais asmenimis.</li> </ul> <p><u>Skaičiavimas</u>:</p>	Įvertinti, ar sudarytos prielaidos įvertinti biudžeto lėšų, skirtų priežiūros institucijų veiklai organizuoti, panaudojimo efektyvumą po PI konsolidavimo.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ūkio subjektų priežiūros kaina valstybei.</li> </ul>	
<p>3. Priežiūros institucijų atliekama ūkio subjektų veiklos priežiūra ir jų veiklos koordinavimas ir toliau tobulintini</p>		
<p>3.1. Trūksta sisteminio požiūrio sprendžiant ankstesnio audito metu nustatytas priežiūros institucijų veiklos problemas</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo ir optimizavimo priemonių planą.</li> <li>• Viešojo administravimo įstatymą.</li> <li>• LRV nutarimą dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo.</li> <li>• EIM ataskaitą „Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų veiklos konsolidavimas 2014–2016 m.“</li> <li>• 2018-03-20 valstybinio audito ataskaitą „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“.</li> <li>• LRV pasitarimų protokolus.</li> <li>• Audituotų ministerijų raštus ir teisės aktus dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo.</li> <li>• Priežiūros institucijų veiklos ataskaitas, strateginius veiklos planus.</li> </ul> <p><u>Literatūros analizė</u> Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerąją pasaulio praktiką (EBPO 2014 m. ataskaita „Regulatory Enforcement and Inspections“).</li> </ul> <p><u>Pokalbis:</u> Bendravome su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Audituotų ministerijų, konsoliduojamų institucijų atsakingais asmenimis.</li> </ul>	<p>Įvertinti, ar sprendžiamos audito „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“ metu nustatytos PI priežiūros veiklos problemos.</p>
<p>3.2. Priežiūros institucijų tarnybinis bendradarbiavimas plėtojamas, tačiau vis dar turi trūkumų</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• LRV nutarimą dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo.</li> <li>• EIM ataskaitą „Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų veiklos konsolidavimas 2014–2016 m.“</li> <li>• LRV pasitarimų protokolus.</li> <li>• Audituotų ministerijų raštus ir teisės aktus dėl ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimo.</li> <li>• Priežiūros institucijų veiklos ataskaitas, strateginius veiklos planus.</li> </ul> <p><u>Literatūros analizė</u> Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerąją pasaulio praktiką (EBPO 2014 m. ataskaita „Regulatory Enforcement and Inspections“).</li> </ul> <p><u>Pokalbis:</u> Bendravome su:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Audituotų ministerijų, konsoliduojamų institucijų atsakingais asmenimis.</li> </ul>	<p>Įvertinti, ar plėtojamas priežiūros institucijų tarnybinis bendradarbiavimas.</p>

Valstybinio audito ataskaitos  
„Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimas“  
3 priedas

## Priežiūros institucijų apklausos duomenys

**1 lentelė.** Apklausos imtis

Sritis	Ūkio subjektų priežiūrą atliekanti institucija	Apklausta ūkio subjektų, vnt.	Gauta atsakymų, vnt.	Gauta atsakymų, proc.
Kelių ir geležinkelio transporto paslaugų teikėjai	LTSA	777	90	11,6
Vandens transporto paslaugų tiekėjai	LTSA	113	16	14,2
Oro transporto paslaugų teikėjai	TKA	68	12	17,6
Auditoriai, turto ir verslo vertintojai, buhalteriai profesionalai, nemokumo administratoriai	AVNT	924	87	9,4
Turizmas	VVTAT	1 163	141	12,1
<b>IŠ viso</b>		<b>3 045</b>	<b>346</b>	<b>11,4</b>

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal ūkio subjektų apklausos duomenis

**2 lentelė.** Klausimas: ar paslaugų teikėjų veiklos priežiūros funkciją perdavus PI, respondentai pajuto jų atžvilgiu taikomos priežiūros pokyčius?

Sritis	Dėl per trumpo laikotarpio įvertinti pokyčių negali, vnt. (proc.)	Mano, kad sumažėjo tikrinančių institucijų skaičius, vnt. (proc.)	Mano, kad sumažėjo teikiamų ataskaitų skaičius, vnt. (proc.)	Mano, kad sumažėjo tikrinimų skaičius, vnt. (proc.)	Mano, kad sutrumpėjo atliekamų tikrinimų trukmė, vnt. (proc.)	Mano, kad pagerėjo teikiamų konsultacijų kokybė, vnt. (proc.)	Mano, kad sudarytos geresnės sąlygos gauti konsultacijas/konsultacijų prieinamumas pagerėjo, vnt. (proc.)	Skiria mažiau laiko siekdami įgyvendinti keliamus reikalavimus, vnt. (proc.)	Skiria mažiau finansinių išteklių siekdami įgyvendinti keliamus reikalavimus, vnt. (proc.)	Pokyčių nejaučia vnt. (proc.)
Kelių ir geležinkelio transporto paslaugų teikėjai	33 (37)	3 (3)	1 (1)	7 (8)	3 (3)	7 (8)	4 (4)	3 (3)	0 (0)	30 (33)
Vandens transporto paslaugų tiekėjai	5 (31)	1 (6)	1 (6)	2 (13)	3 (19)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (6)	9 (56)

Sritis	Dėl per trumpo laikotarpio įvertinti pokyčių negali, vnt. (proc.)	Mano, kad sumažėjo tikrinančių institucijų skaičius, vnt. (proc.)	Mano, kad sumažėjo teikiamų ataskaitų skaičius, vnt. (proc.)	Mano, kad sumažėjo tikrinimų skaičius, vnt. (proc.)	Mano, kad sutrumpėjo atliekamų tikrinimų trukmė, vnt. (proc.)	Mano, kad pagerėjo teikiamų konsultacijų kokybė, vnt. (proc.)	Mano, kad sudarytos geresnės sąlygos gauti konsultacijas/ konsultacijų prieinamumas pagerėjo, vnt. (proc.)	Skiria mažiau laiko siekdami įgyvendinti keliamus reikalavimus, vnt. (proc.)	Skiria mažiau finansinių išteklių siekdami įgyvendinti keliamus reikalavimus, vnt. (proc.)	Pokyčių neįaučia vnt. (proc.)
Oro transporto paslaugų teikėjai	2 (17)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (8)	1 (8)	0 (0)	0 (0)	3 (25)
Auditoriai, turto ir verslo vertintojai, buhalteriai profesionalai, nemokumo administratoriai	10 (11)	1 (1)	0 (0)	1 (1)	0 (0)	5 (6)	4 (5)	0 (0)	0 (0)	54 (62)
Turizmas	56 (38)	1 (1)	9 (6)	3 (2)	0 (0)	6 (4)	8 (6)	3 (2)	1 (1)	67 (48)

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal ūkio subjektų apklausos duomenis

### 3 lentelė. Ar PI padeda įgyvendinti paslaugų teikimo veiklai keliamus reikalavimus?

Sritis	Dėl per trumpo laikotarpio įvertinti pokyčių negali, vnt. (proc.)	Mano, kad teikia naudingas konsultacijas, vnt. (proc.)	Mano, kad skelbia naudingus kontrolinius klausimynus, vnt. (proc.)	Mano, kad atlieka aiškias patikrinimo procedūras, vnt. (proc.)	Mano, kad padeda suprasti vykdomai veiklai keliamus reikalavimus, vnt. (proc.)	Jaučia siekį padėti, o ne nustatyti pažeidimus ir pritaikyti sankcijas, vnt. (proc.)	Mano, kad PI nepadeda vnt. (proc.)	Mano, kad PI nepadeda, jaučia siekį nustatyti pažeidimus ir pritaikyti sankcijas, o ne noras padėti ir suprasti vykdomai veiklai keliamus reikalavimus vnt. (proc.)
Kelių ir geležinkelio transporto paslaugų teikėjai	30 (33)	22 (24)	4 (4)	6 (7)	15 (17)	14 (16)	11 (12)	9 (10)
Vandens transporto paslaugų tiekėjai	6 (38)	3 (19)	0 (0)	1 (6)	2 (13)	0 (0)	5 (31)	0 (0)
Oro transporto paslaugų teikėjai	1 (8)	2 (17)	0 (0)	1 (8)	1 (8)	2 (17)	1 (8)	0 (0)
Auditoriai, turto ir verslo vertintojai, buhalteriai profesionalai, nemokumo administratoriai	9 (10)	8 (9)	2 (2)	7 (8)	9 (10)	6 (7)	18 (21)	43 (49)
Turizmas	83 (59)	14 (10)	2 (1)	5 (4)	7 (5)	10 (7)	24 (17)	7 (5)

Šaltinis – Valstybės kontrolė, pagal ūkio subjektų apklausos duomenis

**4 lentelė. Ką reiktų keisti / gerinti vykdant paslaugų tiekėjų veiklos priežiūrą?**

Sritis	Ūkio subjektų komentarai
Kelių ir geležinkelio transporto paslaugų teikėjai	Situacija pablogėjo, neparengiami arba nekokybiškai parengiami veikalų reglamentuojantys teisės aktai, nėra galimybės konsultuotis su kompetentingais specialistais; daugiau dėmesio skirti norminiams dokumentams ir jų išaiškinimams kaip vykdyti nuostatas; pasikeitus teisės aktams, kurie numato ūkio subjektų veiklos reguliavimą, rengti konsultacijas (paaiškinimus) apie pasikeitimus; LTSA ir VĮ Regitros vieningo tikslo siekimo trūkumas, t. y. dažnai mokymuose girdimas skirtingas tam tikros situacijos vertinimas; noras, kad dirbantys LTSA žinotų kuriojamą sritį kaip galima geriau ir turėtų ne tik teorinių, bet ir praktinių žinių, taikytų vienodus ir nešališkus reikalavimus šioje srityje vykdantiems veikalams.
Vandens transporto paslaugų teikėjai	Vidaus vandenų transporto laivybos kontrolę turi vykdyti tam parengti specialistai, nes vienas asmuo negali būti universalus laivybos ir automobilių kontrolės darbe; organizuoti daugiau seminarų/ konsultacijų, išsamiau aprašyti tam tikrai veiklai keliamus reikalavimus; daugiau dėmesio skirti vidaus vandenų laivybos taisyklių laikymosi priežiūrai, ypač uostų ir prieplaukų teritorijose; griežčiau kontroliuoti nelegalius vandens transporto paslaugų teikėjus.
Oro transporto paslaugų teikėjai	Ženkliai padidėjo išlaidos paslaugoms, nepakankamai informacijos apie kontroliuojančiųjų funkcijų paskirstymą; detaliau apibrėžti taikomas reikalavimus, detalizuoti atitikties užtikrinimo priemonės; matomas didelis trūkumas/poreikis atskirų sričių specialistų, ne visada gaunami išaiškinimai kaip tinkamai įgyvendinti atitinkamų teisės aktų reikalavimus.
Auditoriai, turto ir verslo vertintojai, buhalteriai profesionalai, nemokumo administratoriai	Administracinė našta ir tikrinimų skaičius padidėjo; situacija pablogėjo, AVNT neteikia jokios realios pagalbos teisės aktų tobulinime; pailgėjo skundų nagrinėjimo laikas; ataskaitos teikiamos tiek LAR, tiek AVNT dubliuojant tam tikrą informaciją; jaučiamas siekis nustatyti pažeidimus ir pritaikyti sankcijas, o ne noras padėti ir suprasti vykdomai veiklai keliamus reikalavimus; pradėti dirbti aiškinamąjį darbą, t. y. ruošti pavyzdžius, kaip reiktų atlikti darbą; nesiimti ir nedubliuoti veiklos, tiriant kreditorių skundus, kuriuos pagal IBI nagrinėja susirinkimas ir teismas; nemokumo priežiūra iš esmės dubliuoja vykdomą nemokumo procesų priežiūrą, kurią vykdo teismai; trūkumas metodinės medžiagos ir prevencinių priemonių (konsultacijų, mokymų), kad pažeidimai nesikartotų; užtektų vienos auditorius prižiūrinčios ir kontroliuojančios organizacijos, nes LAR ir AVNT funkcijos painios; reiktų kelti AVNT organizuojamų kvalifikacinių seminarų, pranešėjų kokybę / kvalifikaciją; priežiūrą turėtų atlikti savo srities profesionalai, turintys ilgametę patirtį atitinkamoje srityje, suvienodinti nuomonę tais pačiais klausimais; perduoti dalį funkcijų savivaldai.
Turizmas	Griežčiau kontroliuoti turizmo paslaugų organizatorius, vykdančius veiklą be kelionių organizatoriaus pažymėjimo. Reglamentuoti kas gali teikti apgyvendinimo paslaugas turistams. Suvaldyti nuolaidas turizmo rinkoje, nesudarant išskirtinių sąlygų kai kuriems operatoriams.

Šaltinis – ūkio subjektų apklausos duomenys

Valstybinio audito ataskaitos  
„Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimas“  
4 priedas

## Priežiūros veiklai preliminariai skiriamos lėšos

Eil. Nr.	Institucija	Veiklos dalis, kurią sudaro verslo priežiūros funkcijos, proc. <sup>4</sup>	2016 m.		2017 m.		2018 m.		2019 m.	
			asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur <sup>5</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur (planas) <sup>6</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur (planas)
<b>Maisto sauga</b>										
1	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	55,6 (iki 2017-12-31) 65 (nuo 2018-01-01)	26 403,8	14 680,5	28 085,5	15 615,5	20 017	13 011,1	22 720,8	14 768,5
2	Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba <sup>7</sup>	84,3	781,4	658,7	759,1	639,9	-	-	-	-
3	Valstybinė augalininkystės tarnyba	51 (iki 2017-12-31) 89,19 (nuo 2018-01-01)	6 323,9	3 225,2	6 834,3	3 485,5	1 712,5	1 527,4	6 109,0	5 448,6
4	VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūra	Nevertinta <sup>1</sup>								
5	Žuvininkystės tarnyba	68,2	3 365,3	2 296,5	3 299,7	2 251,7	2 717,4	1 854,4	3 300,7	2 252,4
<b>Ne maisto produktų sauga ir vartotojų apsauga</b>										
6	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba	44,3	3 317,9	1 469,8	3 243,7	1 437,0	3 003,0	1 330,3	3 413,2	1 512,0
7	Lietuvos metrologijos inspekcija	71,1 (iki 2017-12-31) 70,5 (nuo 2018-01-01)	882,5	627,5	829,6	589,8	875,5	617,2	962,0	678,2
8	Lošimų priežiūros tarnyba	21 (iki 2017-12-31) 59 (nuo 2018-01-01)	492,3	103,4	562,7	118,2	584,7	345,0	933,0	550,5
9	VĮ Lietuvos prabavimo rūmai	Nevertinta <sup>1</sup>								
10	Valstybinis turizmo departamentas <sup>8</sup>	27,5	1 078,7	296,6	1 287,7	354,1	1 161	319,3	-	-
11	Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba	6,5	1 146,6	74,5	1 573,4	102,3	1 541,2	100,2	1 019,6	66,3
12	Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija	80	716,0	572,8	728,8	583,0	1 107,1	885,7	1 120,0	896,0

Eil. Nr.	Institucija	Veiklos dalis, kurią sudaro verslo priežiūros funkcijos, proc. <sup>4</sup>	2016 m.		2017 m.		2018 m.		2019 m.	
			asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur <sup>5</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur (planas) <sup>6</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur (planas)
13	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba	86	1 688,1	1 451,8	2 193,2	1 886,2	2 315,3	1 991,2	2 435,2	2 094,3
14	Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija <sup>9</sup>	71,9 (nuo 2018-01-01)				Nepateikta	3 769,0	2 710,3		Nepateikta
15	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba <sup>9</sup>	100	-	-	-	-	-	-	4 515,0	4 515,0
16	Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba	8	8 912,6	713,0	8 981,2	718,5	9 232,4	738,6	10 304,5	824,4
17	Valstybės tarnybos departamentas	2	1 384,4	27,7	1 297,5	26,0	1 194,8	23,9	1 242,0	24,8
18	Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba	85 (iki 2017-12-01) 86 nuo (2018-01-01)	1 049,5	892,1	1 532,4	1 302,5	1 318,1	1 133,6	1 481,4	1 274,0
19	Lietuvos auditorių rūmai	Nevertinta <sup>1</sup>								
20	Lietuvos radijo ir televizijos komisija	70	778,6	545,0	748,1	523,7	956,3	669,4	1 150,7	805,5
<b>Techninė ir infrastruktūros/ statybos sauga</b>										
21	Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija	61,79 (iki 2017-12-01) 63,91 (nuo 2018-01-01)	4 523,1	2 794,8	4 781,7	2 954,6	4 898,2	3 130,4	4 949,1	3 163,0
22	VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centras	Nevertinta <sup>1</sup>								
23	Valstybinė energetikos inspekcija <sup>9</sup>	78	2 098,3	1 636,7	2 175,8	1 697,1	2 198,0	1 714,4	2 901,4	2 263,1
24	Nacionalinė žemės tarnyba	5	26 482,8	1 324,1	22 920,6	1 146,0	23 721,7	1 186,1	27 715,0	1 385,8
25	Kultūros paveldo departamentas					Nepateikta	8 989,0	-	8 744,0	-
26	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas	25	88 258,6	22 064,7	95 708,4	23 927,1	99 770,5	24 942,6	112 783,3	28 195,8
27	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba					Nepateikta	8 331,2	-	9 232,0	-
28	Lietuvos architektų rūmai	Nevertinta <sup>1</sup>								
<b>Visuomenės sveikata, vaistai ir sveikatos priežiūra</b>										
29	Valstybinė ligonių kasa	32	15 460,0	4 947,2		Nepateikta	29 310,0	9 379,2	15 409,0	4 930,9
30	Radiacinės saugos centras	35 (iki 2017-12-31) 31 (nuo 2018-01-01)	1 096,5	383,8	1 131,3	396,0	1 007,3	312,3	1 233,7	382,4
31	Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba	60	1 248,8	749,3	1 306,4	783,8	1 257,3	754,4	1 257,2	754,3

Eil. Nr.	Institucija	Veiklos dalis, kurią sudaro verslo priežiūros funkcijos, proc. <sup>4</sup>	2016 m.		2017 m.		2018 m.		2019 m.	
			asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur <sup>5</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur (planas) <sup>6</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur (planas)
32	Lietuvos bioetikos komitetas	66	135,3	89,3	145,1	95,8	146,2	96,5	139,2	91,9
33	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas	16,6	746,0	123,8	801,4	133,0	737,9	122,5	733,0	121,7
34	Nacionalinis transplantacijos biuras	22 (iki 2017-12-31) 18 (nuo 2018-01-01)	330,4	72,7	334,2	73,5	342,0	61,6	342,6	61,7
35	Lietuvos Respublikos odontologų rūmai	Nevertinta <sup>1</sup>								
36	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras	25 (iki 2017-12-31) 26,6 (nuo 2018-01-01)	9 481,8	2 370,5	10 275,6	2 568,9	9 426,7	2 507,5	9 163,0	2 437,4
37	Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba	34,4	1 788,9	614,5	1 836,0	630,7	1 845,4	633,9	2 101,1	721,7
<b>Darbo sauga ir sveikata</b>										
38	Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija	100	4 904,4	4 904,4	5 302,5	5 302,5	6 018,6	6 018,6	6 123,0	6 123,0
<b>Aplinkos apsauga<sup>10</sup></b>										
39	Aplinkos apsaugos agentūra	20,4	4 415,6	901,2	4 928,6	1 005,9	3 575,2	729,7	-	-
40	Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai (8)	75,2	9 015,4	6 779,6	8 560,7	6 437,6	-	-	-	-
41	Aplinkos apsaugos departamentas	73	-	-	-	-	9 437,8	6 889,6	9 806,7	7 158,9
42	Valstybinė miškų tarnyba	32	5 971,9	1 911,0	5 910,9	1 891,5	4 750,8	1 520,3	-	-
43	Lietuvos geologijos tarnyba	25	2 030,7	507,7	2 342,8	585,7	1 603,8	401,0	-	-
<b>Valstybės pajamos</b>										
44	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	17	11 518,0	1 958,1		Nepateikta	74 613,7	12 684,3	61 314,0	10 423,4
45	Muitinės departamentas	12	43 604,7	5 232,6	45 985,2	5 518,2	43 857,2	5 262,9	50 333,6	6 040,0
46	Valstybinė mokesčių inspekcija	88,5	58 220,8	51 525,4	58 407,3	51 690,5	58 516,7	51 787,3	69 868,9	61 834,0
<b>Transportavimo saugumas<sup>11</sup></b>										
47	Civilinės aviacijos administracija	65	1 944,5	1 263,9	1 840,2	1 196,1	1 829,0	1 188,9	-	-
48	Lietuvos saugios laivybos administracija	Nepateikta								

Eil. Nr.	Institucija	Veiklos dalis, kurią sudaro verslo priežiūros funkcijos, proc. <sup>4</sup>	2016 m.		2017 m.		2018 m.		2019 m.	
			asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur <sup>5</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur (planas) <sup>6</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur (planas)
49	Valstybinė kelių transporto inspekcija	32	12 954,2	4 145,3	15 868,7	5 078,0	-	-	-	-
50	Lietuvos transporto saugos administracija	8,5 (iki 2018-12-21) 9,3 (nuo 2019-01-01)	-	-	-	-	17 566,2	1 498,4	16 945,9	1 574,3
51	VšĮ Transporto kompetencijų agentūra	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<b>Bankų, draudimo ir finansinių paslaugų priežiūra</b>										
52	Lietuvos bankas	Nevertinta <sup>1</sup>								
<b>Branduolinė sauga</b>										
53	Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija	68	1 706,8	1 160,6	1 684,1	1 145,2	1 882,0	1 279,8	1 844,0	1 253,9
<b>Visuomenės sauga</b>										
54	Policijos departamentas	Nepateikta					23 385,3	-	35 832,2	-
55	Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba	42,5	342,0	145,0	348,7	148,2	357,9	152,1	362,0	153,9
<b>Socialinė apsauga</b>										
56	Socialinių paslaugų priežiūros departamentas	19,2	435 929,5	83 698,5	458 281,3	87 990,0	648 401,8	124 493,1	647 843,7	124 386,0
57	Lietuvos darbo birža	Nevertinta <sup>3</sup>								
58	Teritorinės darbo biržos <sup>18</sup>	1,2	33 097,3	410,4	42 861,4	531,5	-	-	-	-
<b>Švietimo priežiūra</b>										
59	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Nevertinta <sup>2</sup>								
<b>Kalbos apsauga</b>										
60	Valstybinė kalbos inspekcija	6,3	755,0	47,2	757,9	47,7	754,7	47,5	811,0	51,1
<b>Viešieji pirkimai</b>										
61	Viešųjų pirkimų tarnyba	Nevertinta <sup>3</sup>								
<b>Iš viso:</b>			<b>836 382,9</b>	<b>229 397,4</b>	<b>856 453,7</b>	<b>232 609,1</b>	<b>1 140 037,4</b>	<b>286 052,1</b>	<b>1 158 495,7</b>	<b>299 218,5</b>
<b>Verslo priežiūros dalis proc. nuo valstybės biudžeto asignavimų</b>			<b>8 686 661,0</b>	<b>2,6</b>	<b>9 045 765,0</b>	<b>2,6</b>	<b>9 560 309,0</b>	<b>3,0</b>	<b>11 705 915,0</b>	<b>2,6</b>

Eil. Nr.	Institucija	Veiklos dalis, kurią sudaro verslo priežiūros funkcijos, proc. <sup>4</sup>	2016 m.		2017 m.		2018 m.		2019 m.	
			asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur <sup>5</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur	asignavimai iš viso, tūkst. Eur (planas) <sup>6</sup>	dalis verslo priežiūrai, tūkst. Eur (planas)

<sup>1</sup> Nevertinta, nes verslo priežiūrai valstybės biudžeto asignavimų neskiriama (VJ, asociacijos, Lietuvos bankas).

<sup>2</sup> Nevertinta, nes pateikta ne visos ministerijos, o atsakingo už priežiūrą departamento veiklos dalis.

<sup>3</sup> Nevertinta, nes verslo priežiūros nevykdo.

<sup>4</sup> Laikėmės nuostatos, kad nevertintų institucijų šis rodiklis 2018–2019 m. nesikeitė

<sup>5</sup> Institucijos panaudoti asignavimai iš 2018 m. biudžeto vykdymo ataskaitos arba pačių institucijų pateikti asignavimai.

<sup>6</sup> Institucijos asignavimų planas metams iš 2019 m. biudžeto vykdymo ataskaitos arba pačių institucijų pateikti asignavimai.

<sup>7</sup> Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba nuo 2019-01-31 reorganizuota.

<sup>8</sup> Valstybinis turizmo departamentas nuo 2019-01-01 likviduotas ir veiklos nevykdė.

<sup>9</sup> Valstybinė energetikos inspekcija buvo reorganizuota jungimo būdu ir prijungta prie Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos. Nuo 2019-07-01 komisijos pavadinimas pakeistas į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą.

<sup>10</sup> Aplinkos apsaugos departamentui nuo 2018-07-01 perduotos Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentų valstybinės kontrolės funkcijos, o nuo 2019-01-01 planuota perduoti Aplinkos apsaugos agentūros, Valstybinės miškų tarnybos ir Lietuvos geologijos tarnybos valstybinės kontrolės funkcijas.

<sup>11</sup> 2017-12-01 Valstybinės kelių transporto inspekcijos pavadinimas pakeistas ir Valstybinė geležinkelio inspekcija, Lietuvos saugios laivybos administracija bei Valstybinė kelių transporto inspekcija sujungtos į vieną įstaigą – Lietuvos transporto saugos administraciją. Prie jos 2019-01-01 prijungta Civilinės aviacijos administracija. Pertvarkant Civilinės aviacijos administraciją dalis funkcijų perduota Lietuvos transporto saugos administracijai, kita dalis pavesta vykdyti VŠĮ Kelių ir transporto tyrimų institutui, kuris nuo 2019 m. pervadintas į VŠĮ Transporto kompetencijų agentūrą.

<sup>12</sup> Teritorinės darbo biržos reorganizuotos nuo 2018-10-01.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal PI pateiktus duomenis

NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽŪSTAMI

